

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 10, 11 och 12 oktober.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Christina Karlsson* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet från och med den 19 oktober.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade

att *onsdagen den 19 oktober* skulle beslut i FiU17 fattas direkt efter debattens slut. Om det under debatten skulle yrkas på annat än utskottets förslag till beslut skulle dock votering äga rum kl. 16.00 som tidigare aviserats och

att *tisdagen den 25 oktober kl. 13.00* skulle en aktuell debatt om den ekonomiska situationen i euroområdet och i övriga Europa äga rum.

4 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 20 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Socialminister Göran Hägglund (KD), statsrådet Maria Larsson (KD), statsrådet Ewa Björling (M), statsrådet Stefan Attefall (KD) och statsrådet Ulf Kristersson (M).

5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 30 september inkommit.

6 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:
RiR 2011:25 IT-stödet i rättskedjan

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2011/12:Fi1 och Fi2 till finansutskottet

Svar på interpellationer

8 § Svar på interpellation 2011/12:21 om praktisk arbetslivsorientering som en levande del i elevers utbildning

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Esabelle Dingizian har frågat mig dels om jag avser att ta några initiativ för att stimulera samverkan mellan skolan och näringslivet/arbetsmarknaden, dels om jag avser att vidta några åtgärder för att förändra lagstiftningen på området.

Det är viktigt att samverkan mellan skolan och arbetslivet fungerar. Det är bland annat mot denna bakgrund som regeringen har valt att reformera gymnasieskolan. Ett av de centrala syftena med den nya gymnasieskolan, som startade hösten 2011, är att elever som går ett yrkesprogram ska få en utbildning av hög kvalitet och därmed en bra start i yrkeslivet. Eleverna kan efter ett yrkesprogram få en yrkesexamen.

Regeringen har vidare gett Statens skolverk i uppdrag att inrätta nationella programråd för varje yrkesprogram som bland annat kommer att ha till uppgift att analysera kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet. Det finns också reglerat i gymnasieförordningen att det för yrkesprogrammen ska finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skolan och arbetslivet.

Regeringens strategi om entreprenörskap i utbildningssystemet innehåller ett flertal åtgärder som syftar till att förstärka samarbetet mellan skolan och arbetslivet. Ett särskilt statsbidrag för att främja entreprenörskap inom utbildningsområdet betalas ut under åren 2010–2015.

I budgetpropositionen för 2012 aviserar regeringen ett nytt initiativ när det gäller samverkan med arbetsmarknaden. Regeringen avser att i samverkan med representanter för näringslivet ta initiativ till en satsning där ungdomar ges möjlighet till praktik inom tekniksektorn. Satsningens inriktning bör utformas i nära dialog med berörda aktörer. Regeringen beräknar att 20 miljoner kronor avsätts under 2013 och att 40 miljoner kronor avsätts per år 2014 och 2015.

När det gäller frågan om lagstiftning anser jag att läroplanen är tydlig: Rektorn ansvarar för att samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Att återgå till den

ordning som gällde före 1994, där staten talade om exakt hur samverkan med arbetslivet skulle se ut, är inte rätt väg att gå. Det är bara på den lokala nivån som kunskapen finns om vilka behov varje enskild elev har på detta område.

I stället vill jag lyfta fram den roll som studie- och yrkesvägledarna har i skolan. I den nya skollagen gjordes ett förtydligande som är av vikt för eleverna inför deras framtida yrkesval, nämligen ett tydligare krav på studie- och yrkesvägledning. Skollagen anger att alla elever i alla skolformer ska ha tillgång till studie- och yrkesvägledning och att den som ger detta ska ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet. Mot denna bakgrund avser jag för närvarande inte att ta initiativ till ytterligare lagstiftning gällande praktisk arbetslivsorientering i skolan.

Anf. 2 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, som dess värre förbryllar mig något. Jag hoppas verkligen att utbildningsministern delar min bild av den dystra utvecklingen vad gäller barns och ungdomars utveckling i skolan och arbetslivet.

Det svar jag får av ministern tyder på att han verkar vara ganska nöjd med de insatser som alliansregeringen har gjort hittills eller planerar att göra. Det oroar mig ännu mer. Jag tycker att det är viktigt att vi än en gång försöker beskriva den bild som vi har i verkligheten. Andelen elever som uppnått behörighet till de nationella programmen 2010 var 88,2 procent, den lägsta andelen sedan 1998. Andelen elever som slutar direkt efter grundskolan eller hoppar av gymnasiet har ökat och uppgår nu till en femtedel av varje årskull. Det är vanligare att unga får ekonomiskt bistånd jämfört med befolkningen i stort, främst för att de saknar arbete. Andelen är bland 18–19-åringar 8 procent, bland 20–24-åringar 10 procent.

Skolministern nämner reformeringen av gymnasieskolan inklusive yrkesexamen, programråd och entreprenörskap. Dessa satsningar är väldigt bra, tycker vi, men helt otillräckliga. Vi behöver satsningar som når alla unga redan i grundskolan. I vår gröna budget föreslår vi 80 miljoner årligen för att underlätta samverkan. Med vårt förslag kan kommuner och enskilda skolor söka pengar för att bygga upp strukturer, naturligtvis utifrån de lokala förutsättningarna, för att underlätta för skolorna och företagen att mötas. Detta ger andra effekter i form av bättre praktik, sommarjobb och extrajobb. Framför allt får ungdomar arbetslivserfarenhet.

Ministern förklarar att han inte tänker ta några fler initiativ för att stärka samverkan. Någon lagstiftning om prao är det inte tal om. Så synd om ungdomarna! säger jag. Jan Björklund svarar att han inte vill återgå till den ordning som gällde före 1994. Nej, det är ingen som vill det. Men ungdomsarbetslösheten har utvecklats väldigt negativt sedan mitten av 1990-talet. Vi behöver göra mer.

Jan Björklund gör helt fel. Hans alliansregering väntar med åtgärder till dess att ungdomarna har misslyckats. Det är fel ordning. Om vi vill underlätta för unga att ta steget in på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning gäller det att börja tidigt med kontakterna. Att låta alla ungdomar redan i årskurs 8 få kontakt med arbetslivet på olika sätt motiverar och stärker ungdomarnas självkänsla. Det finns forskning som visar att

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

prao har stor betydelse för den sociala utvecklingen och den personliga mognaden. Det ger stöd för inläring och kunskap om arbetslivet och gör det lättare att göra rätt studieval.

Dess värre väljer många kommuner att prioritera bort praon helt och hållet. På många håll fungerar praon väldigt dåligt på grund av bristande engagemang och handling. Det är olyckligt att det är på det viset, för detta drabbar främst de ungdomar vars föräldrar har låg anknytning till arbetsmarknaden.

Ser inte ministern fördelen med att ge unga möjlighet att tidigt få kontakt med arbetslivet?

Anf. 3 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag vill tacka Esabelle Dingizian för interpellationen. Kopplingen mellan skola och arbetsliv är en viktig fråga. Anledningen till att jag valde att anmäla mig till debatten är att det blir tydligt vad Miljöpartiet egentligen tycker i denna fråga.

Det är synd att Dingizian inte erkänner de brister som fanns i den gamla gymnasieskolan. Ingenting säger Esabelle Dingizian om detta. Det finns en orsak till att regeringen och riksdagen har fattat beslut om den nya gymnasieskolan. Den största kritiken riktades just mot att det var för lite relevans och koppling mellan utbildning och arbetsliv. På 90-talet, när den första stora gymnasireformen genomfördes, höll man arbetslivet utanför gymnasieskolan. Detta skulle den professionella lärarkåren sköta själv. I efterhand har vi sett att det inte räckt.

Jag har fått tag i en debattartikel som är undertecknad av Mikaela Valtersson och Peter Eriksson, två tidigare toppolitiker i MP. Där framgår att man i första förhandlingen om skollagen med den dåvarande socialdemokratiska regeringen tog avstånd från mer centralstyrning och detaljreglering och slogs för ökad frihet för varje lokal rektor och lärare att individanpassa skolan på lokal nivå. Detta skulle inte regleras i den nationella skollagstiftningen.

Det är precis detta som Esabelle Dingizian i dag verkar efterfråga, utan att tala om och erkänna att den nya gymnasieskolan faktiskt kommer att bidra till bättre kontakt, inte minst genom lärlingsutbildningarna och yrkesutbildningarna. Eller menar Esabelle Dingizian och Miljöpartiet att det med den nya gymnasieskolan, som Folkpartiet och regeringen nu inför, blir mindre kontakter med näringslivet? Var det bättre förr?

Herr talman! Avslutningsvis vänder jag mig till statsrådet Björklund. När det gäller kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet vill jag nämna att Skolinspektionen nyligen har kommit med en kritisk rapport där man har granskat detta. Jag tycker att den nya Skolinspektionen är bra. Det ligger i trovärdigheten att upprätthålla en kvalitativt god gymnasieskola att man också följer Skolinspektionens rekommendationer. Jag vill gärna ha en kommentar från utbildningsministern om just Skolinspektionen och att man där har upptäckt att det fortfarande förekommer att lärlingselever inte får komma ut i praktik. Jag vill gärna ha en kommentar om detta.

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Interpellanten påstår att jag skulle vara nöjd. Det kan hända att det har förbigått interpellanten att vi just nu reformerar hela den svenska utbildningspolitiken för att vi är gravt missnöjda med hur det

fungerar. Det vi är missnöjda med är de reformer som Miljöpartiet har legat bakom. Att alla ska bli högskolebehöriga på gymnasieskolan har ju varit en kärnmodell, och är det fortfarande i den motion som Miljöpartiet har väckt i höst. Alla ska tvingas bli högskolebehöriga, även yrkeselever.

Ingenting har skapat en så stor utslagning i det svenska skolväsendet som tanken att alla måste bli högskolebehöriga. Alla ungdomar vill inte bli akademiker, och ett samhälle fungerar inte om alla är akademiker. Vi måste också ha yrkesutbildningar. Tro inte att det kan ersättas med en veckas prao på högstadiet! Det fungerar inte så.

Det är ett stort misslyckande i den svenska skolpolitiken att så många ungdomar slås ut. Det beror inte på bristen på prao. Det beror på ett fel-tänk att man ska skapa jämlikhet genom att stöpa alla i samma form. Dess värre har Miljöpartiet anslutit sig till den tanken, som ju Socialdemokraterna stod för. Det är därför vi nu gör om hela den svenska gymnasieskolan.

Precis som Roger Haddad är jag förvånad över Miljöpartiets inställning. Varje månad besvarar jag interpellationer från Miljöpartiet där man pekar på något problem i svensk skola. Så kräver Miljöpartiet att jag ska lagstifta mer. Varför har ni då kommunaliserat den svenska skolan? Varför ska jag lösa alla de här problemen?

Jag är för att vi ska återförstatliga skolan. Det säger jag varje gång jag har tillfälle. Då kan staten styra mer. Men så fort ett problem uppdykas ropar ni på att jag ska lagstifta. Men varför är ni då för en kommunal skola? Varför ska inte kommunerna ta ansvar för detta?

Interpellanten hänvisar sedan till 80 miljoner i Miljöpartiets budget. Det tråkiga är att ni finansierar detta genom att kraftigt höja skatterna på att anställa ungdomar i Sverige. Arbetsgivaravgifterna ska höjas med 16 miljarder för dem som anställer ungdomar. Det kommer att slå ut ungdomar och öka ungdomsarbetslösheten.

Det problem som interpellanten pekar på finns, och det är just på grund av vår insikt om att detta problem finns som vi nu lämnar den miljöpartistiska gymnasieskolan.

Anf. 5 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Herr talman! Tack, ministern! Jag förstår att ministern vill göra något åt detta, och jag förstår också att den nya gymnasieskolan och grundskolan kommer att bidra. Men vi har inte råd att vänta nio år. Vi har ju ungdomar som i dag går i skolan först har gått flera år i den så kallat sämre skolan. Med ministrarnas logik kommer det alltså att ta nio år innan vi får ungdomar som så att säga klarar sig bra.

Miljöpartiet talar inte om att förstatliga. Vårt förslag om att prao ska vara obligatoriskt handlar inte om att skolan ska förstatligas utan just om att det ska vara en rättighet för ungdomar att få prao.

I dag finns det ungdomar som inte ens börjar gymnasiet. Vi talar nu om en gymnasieskola som är yrkesinriktad och enklare än den som var, men vi måste få ungdomarna att komma dit. Det finns ett helt gäng som inte ens når gymnasieskolan.

Skolministern talar om studie- och yrkesvägledning. Jättebra! Vi tycker att det är bra och föreslår förstärkningar där. Problemet är att ministern inte vill erkänna att det finns problem. Jag tittar på statistiken från 2003 och 2011. Den ser precis likadan ut när det gäller andelen studie-

och yrkesvägledare. Den var 0,17 per 100 elever, och i dag är den 0,19. Andelen studie- och yrkesvägledare med kompetens för sitt uppdrag var 60 procent år 2003. I dag är den 64 procent. Det innebär att 34 procent av ungdomarna möter en studie- och yrkesvägledare som inte ens har en utbildning. Hur ska ungdomar kunna klara sig i denna djungel innan de möter gymnasieskolan?

Dess värre hör vi redan nu att avhopp från den nya gymnasieskolan har kommit. Ungdomar i den nya gymnasieskolan med behörighet och som har sökt till nationella program – detta är för övrigt en fråga jag har ställt skriftligen till ministern – hoppar av. Vart ska de ta vägen – raka vägen till Arbetsförmedlingen? De får ju inte komma in i de nya fem programmen. Utvecklingen kan inte förändras från den ena dagen till den andra bara för att vi får en ny gymnasieskola. Det finns strukturer därute som behöver förändras.

Under hela våren har jag besökt olika skolor och sett hur det ser ut på riktigt. Det är enkelt att stå här och prata och säga att det hela hur som helst ska lösas ute i skolorna när man inte ens kan skicka mer pengar.

Vi behöver också tala om det som interpellationen handlar om i stället för att tala om skatteökningar. Det behövs inte mer pengar för att lagstifta om prao.

Anf. 6 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag är fortfarande intresserad av hur Esabelle Dingizian kunde komma fram till – jag hörde det tydligt i anförandet – att hon är orolig för de reformer som regeringen genomför.

Miljöpartiet talar gärna om ungdomsarbetslösheten, men ni erkänner inte att den gymnasieskola som ni förespråkade ända fram till valrörelsen 2006, och precis som utbildningsminister Jan Björklund här förtydligar är ni fortfarande för principen att alla ska bli högskolebehöriga.

Nu har vi två tre tydliga inriktningar på gymnasiet. Detta kommer i mycket att påverka hur lärarkåren och eleverna lägger upp undervisningen i grundskolan. Förut hade vi tyvärr en treämnesskola, för det räckte med matematik, svenska och engelska för att komma in på vilket nationellt program som helst.

I min hemkommun Västerås bidrog Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet till att ta bort dessa tre ämneskrav, så att man kunde komma in på gymnasiet med 0 poäng. Det är detta som är förklaringen till avhoppet, och det är också en viktig förklaring till den höga ungdomsarbetslösheten.

Min fråga kvarstår. Esabelle Dingizian efterfrågar viktiga saker, nämligen mer koppling till arbetslivet och mer aktualitet och relevans i utbildningssystemet. Blir det mindre praktiska inslag, karaktärsämnen och yrkesämnen med regeringens och Alliansens gymnasiereform? Var det bättre förr, Esabelle Dingizian? Jag skulle uppskatta ett ärligt svar.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det är bara en liten sak som jag inte får ihop som jag skulle önska att interpellanten svarade på. Vi delar uppfattningen att det finns problem med att många ungdomar hoppar av. Kan inte interpellanten svara på hur det blir bättre om vi ställer kravet på dem att de ska bli högskolebehöriga?

Anf. 8 ESABELLE DINGIZIAN (MP):

Herr talman! Jag vill uppmärksamma ministern på att jag i första hand talar om ungdomar som går i grundskolan och inte i gymnasieskolan. Prao är i grundskolan.

Jag skulle önska att ungdomarna stannade kvar i gymnasieskolan. Det är vad de inte gör. De hoppar ju av innan. Det är vad som skapar den stora arbetslösheten. Det är ungdomar som inte ens har gymnasieutbildning.

Det här vet ministern mycket väl om. Det handlar inte om alla ungdomar. Det handlar om ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan. Det jag talar om att man på lokal nivå förbättrar samverkan om dessa ungdomar eftersom det stärker deras självkänsla.

Jag kan berätta att jag har varit i S:t Ilians Skola i Roger Haddads egen hemkommun. Det är en fantastisk skola där man verkligen vet hur man gör. Där kan man se att det handlar om hantverk.

Det handlar inte om att staten på något sätt ska tala hur det ska vara. Men det ska vara en rättighet för ungdomarna att träffa arbetsgivare.

Jag ska tala om för ministern att jag har träffat en arbetsgivare som jag frågade: Skulle du vilja komma till en skola och berätta hur det är med ditt företag? Ja. Varför gör du inte det? Det är ingen som frågar efter det, säger företagaren.

Företagen är villiga att ta emot. Det är skolorna som inte har öppnat i tillräcklig grad för företagen och skolorna att hitta varandra.

Jag förstår inte att skolministern inte riktigt vill tala om det jag vill tala om utan börjar tala om en gymnasieskola som är förberedande för högskolan. Det är inte vad jag talar om.

Jag vill gärna backa lite och tala om att få alla ungdomar att klara grundskolan. Det är den situationen vi har i dag.

Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Vi har nu 11 000 lärlingar. Det är en framgång. Det är elever som förmodligen annars skulle ha hoppat av skolan. Nu får de chansen att gå färdigt en lärlingsutbildning. Detta är Miljöpartiet emot, eller åtminstone vill man ha lärlingar där man tvingar dem att bli högskolebehöriga. Det är precis det som har varit problemet förut. Det var därför de hoppade av.

Interpellanten är starkt engagerad, och jag uppskattar det engagemanget, för elever med svårigheter. Men på vilket sätt underlättar vi för dem om vi kräver att de ska bli högskolebehöriga? Det är därför att det kravet har funnits som de hoppat av.

Det kommer även i den nya gymnasieskolan att finnas elever som är så skoltrötta att de inte heller mår med de nya yrkesutbildningarna. Men färre behöver hoppa av när det inte blir samma akademiska krav på utbildningarna. Det är hela idén.

Om någon månad ska riksdagen rösta om gymnasiereformen på nytt. Jag såg att det finns förslag i Miljöpartiets motion. Vi får väl se hur interpellanten röstar. Men om interpellanten då röstar för att kräva av alla avhoppare att de ska bli högskolebehöriga, kom sedan inte till mig och säg att jag ska fixa detta. Det är totalt fel tänkt. Det går inte.

Det finns en stor grupp elever som har det svårt i skolan. Vi hjälper inte dem genom att säga att de ska tvingas läsa in akademisk behörighet.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

Det är inte så att tre års lärlingsstudier kan ersättas med en veckas prao i årskurs 9. Det är vad interpellanten är ute efter här. Det kan inte ersättas av detta. Det är sanningen.

När det gäller om det är ökade krav på centralstyrning ska jag läsa Miljöpartiets motioner och se vilka krav på ökad centralstyrning det finns. Det skulle i så fall vara ett trendbrott. Jag brukar alltid få kritik av Miljöpartiet för att jag styr för mycket i utbildningspolitiken.

Sanningen är att dessa elever behöver en något annan skolgång på gymnasieskolan. Det räcker inte att bara säga att de ska bli akademiskt behöriga. Det är vad Miljöpartiet vill återinföra. Det är vad som har skapat en så våldsam utslagning för dessa ungdomar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2011/12:30 om ålfiskestoppet på västkusten

Anf. 10 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Roland Utbult har frågat mig om jag är beredd att medverka till att ålfiskarna på västkusten omgående får återuppta sitt ålfiske tills ersättningsmöjligheter föreligger.

Som svar på Roland Utbults fråga, herr talman, vill jag kort beskriva min syn på fiskeripolitiken i allmänhet och ålfisket i synnerhet. Min vision är att vi ska bruka utan att förbruka, det vill säga att vi ska kunna fiska och äta fisk men inte på ett sätt som förbrukar resursen. Jag vill se en levande skärgård och ett lönsamt yrkesfiske, både nu och i framtiden.

Förutsättningen för att i framtiden ha ett fiske är att vi anpassar fisket till resursen. All forskning visar otvetydigt att ålfiskebeståndet på västkusten är allvarligt hotat, och om inga åtgärder vidtas för att möjliggöra ålens långa vandring från sina uppväxtområden i Europas sötvatten till lekområdena i Sargassohavet riskerar ålen att utrotas. Miljögifter och dammbyggen för vattenkraftverk har påverkat ålens reproduktionsmöjligheter, men den främsta orsaken till det minskade ålbeståndet är fisket efter ål.

Ålfisket måste därför anpassas till den situation vi har nu, så att vi kan ge ålbeståndet en chans att återhämta sig och därmed på sikt återigen bli en resurs att nyttja hållbart. Det beslut om ålfiskestopp som Roland Utbult refererar till är en del av EU:s fiskeripolitik, och det ska påpekas att det i många medlemsländer i EU genomförs åtgärder för att säkra ålfiskebeståndet i EU:s vatten.

Med detta sagt vill jag säga att jag har förståelse för de personer som förlorat delar av sina försörjningsmöjligheter till följd av ålfiskestoppet och önskar ersättning för detta. Fiskeripolitiken är utformad för att främja ett hållbart fiske och en ökad lönsamhet för fiskerisektorn. Min ambition är alltså att åstadkomma ett hållbart fiske, och ett fortsatt alltför stort fiske efter en hotad art som ål ingår inte i detta.

I Sverige är det myndigheterna som ansvarar för förvaltningen av våra fiskebestånd, men jag följer frågan noga. Det är viktigt att vi kan vidta åtgärder för att vi ska få hållbara bestånd och kunna föra en ansvarsfull politik på det här området – en politik som innebär att kom-

mande generationer kan bruka de naturresurser som vi alltför länge tagit för givna.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

Anf. 11 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern! Jag har stor respekt för ministrarnas kunskaper och engagemang på området och även för uttrycket att det är viktigt att bruka utan att förbruka. Jag tror på att resonemanget som ni nu för ska kunna leda till en bra slutsats.

En viktig fråga är vems synpunkter man ska ta till vara. Jag har varit i kontakt med många fiskare. Jag har mina rötter i Bohuslän. Vi har varit fiskare i vår släkt i flera hundra år, så jag känner det folket väl. Jag vet också de har stor kunskap om vad det egentligen handlar om.

Vad jag hör är ofta att det är forskarnas synpunkter som hela tiden ska styra arbetet. Jag menar att det nu är dags att ta till vara yrkesfiskarnas kunskaper och erfarenheter på ett helt nytt sätt. Jag hoppas att landsbygdsministern vill medverka till det.

Nu gäller det frågan om ålfiskestoppet på västkusten. Det handlar om 80 ålfiskare som inte får fiska sin ål sedan den 14 september. Det är tvärstopp för allt fiske för deras del framöver.

Regeringen och Fiskeriverket beslutade 2008 om fortsatt fiske med vissa begränsningar. Det var ålfiskarna helt med på. Men mitt upp i detta beslutar Fiskeriverket att införa ett förbud mot fiske av gulål eller västkustål, om man så vill kalla det. Dessutom utlovas ersättning från den europeiska fiskefonden för de ålfiskare som inte skulle kunna få sin inkomst från ålfisket.

Det som nu händer är att det inte finns några pengar för att ersätta dessa personer. De har inget fiske. De har redskap som kostar pengar. De får inte fiska, men de får ingen ersättning för förlorad inkomst.

Man kan tycka att 80 ålfiskare är som en droppe i Sargassohavet, men jag tror inte att fiskarna är så intresserade av att man ska tycka synd om dem. Det är inte den känsla jag har av yrkesfiskare. Men detta handlar om personer, även om det bara är 80–90 personer. Det handlar om familjer, men det handlar också om det som jag vet att landsbygdsministern värnar mycket: kulturen och den levande skärgården. Vi är helt överens om att detta måste bestå, och då måste dessa yrkesfiskare och ålfiskare också få fortsätta sitt arbete.

Förfarandet med den glasål, alltså ålyngel, som i dag forslas från Frankrike till England med flyg i containrar till Helsingborg har dömts ut av Naturvårdsverket. Ålynglens inre radar hamnar ur funktion när de forslas på detta sätt. De hittar helt enkelt inte tillbaka till Sargassohavet.

Det är mycket pengar som läggs på forslandet av dessa ålyngel, denna glasål, för att inplantera dem i Sverige. Jag menar att dessa pengar borde läggas på ålfiskarna i Sverige, inte minst på fiskarna på västkusten så att de får möjlighet att hantera denna västkustål. En del av den kan då sättas ut och forslas med trap-and-transport som det heter, det vill säga med lastbilar, över de hinder som finns på grund av kraftverken. I Sverige finns det egentligen inte några vandringsleder upp till insjöarna. Man borde lägga pengarna på att öka den verksamheten.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig först tacka för interpellationen. Jag tycker att detta är synnerligen intressanta frågeställningar att diskutera av skälet att jag är intresserad av utveckling vad gäller vår svenska landsbygd. Den inkluderar ju i all synnerhet skärgården med den kultur, den tradition och så vidare som finns i dessa områden.

Låt mig, herr talman, ytterligare en gång påtala och påpeka att enligt alla de vetenskapliga undersökningar som görs och den vetenskap som finns på området är ålen en akut hotad art. Det är skälet till att ålen numera finns på den nationella Artdatabankens röda lista.

Detta kräver, som jag ser det, att vi vidtar åtgärder för att förhindra att arten rent av utrotas. Vi ska i stället inrikta oss på att vidta åtgärder så att vi kan få bort den rödlistning som i dag gäller för arten ål.

Kan jag då som statsråd, herr talman, bygga mina ställningstaganden på någonting annat än vad vetenskapen säger? Nej, enligt min uppfattning måste jag i allra högsta grad förlita mig på det vetenskapliga underlag som presenteras – i det här fallet från Artdatabanken. Jag vet att mycken kunskap finns hos till exempel yrkesfiskarna och deras organisation SFR. Men i de ställningstaganden som görs måste jag förlita mig på den vetenskapliga grund som finns tillgänglig vid beslutstillfället. Så är gjort i detta fall.

Är det då så att vi i Sverige är ensamma om att vidta åtgärder för att få tillbaka ålen i de europeiska vattnen? Nej, det är vi inte. I stort alla medlemsländer i Europeiska unionen har vidtagit eller kommer att vidta åtgärder för att få tillbaka beståndet i den storlek som vi vill ha det så att vi kan nyttja det på det sätt som vi traditionellt har nyttjat denna fiskart.

Är det då möjligt att lämna något löfte om ersättning till de fiskare som nu momentant blir utan ersättning? Jag använder ordet momentant därför att målet är att vi ska få tillbaka arten på de nivåer som möjliggör ett uthålligt fiske av arten i framtiden, som jag har sagt flera gånger.

Jag vet, som jag också tidigare har sagt, att man på Fiskeriverket har tittat noga på möjligheten att ge kompensation till drabbade fiskare, i det här fallet västkustfiskare. Vad detta ställningstagande utmynnade i kan jag inte referera, och det är inte heller min uppgift.

Däremot kan jag tillägga något som gäller den möjlighet som också har nämnts i sammanhanget, men ännu så länge inte i den här debatten, nämligen att utnyttja den så kallade Europeiska fiskerifonden. Den enda möjligheten för ålfiskare att få ett avgångsvederlag från denna fond är att deras fartyg skrotas. I Sverige har fonden använts för att vi ska få ett mindre fångsttryck på torsken. Det innebär att vi har använt fondens medel för att skrota ut torskfiskefartyg. Denna möjlighet har så här långt inte varit möjlig att utnyttja för ålfiskefartygen. Det innebär att det så här långt inte är möjligt att utnyttja Europeiska fiskerifonden.

Anf. 13 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern. Jag skönjer i alla fall ett visst hopp för dessa 80–90 fiskare på västkusten och för att de ska kunna få en ersättning. Jag förstår att landsbygdsministern inte kan utlova detta så här på rak arm, men vi hoppas och tror – höll jag på att säga – att detta ska bli möjligt. Det är oerhört viktigt att vi får det till stånd.

Frågan är vad man lyssnar på. Landsbygdsministern lyssnar på vetenskapen och forskarna och säger också att han är intresserad av att lyssna på yrkesfiskarna. De har en djup kunskap. De har också lite annan syn än vad forskarna har. Man kanske ska gå till botten för att se vad dessa forskare har gjort för att komma fram till att det inte finns någon ål i Västerhavet. Det finns en bristfällig bevisföring där, menar jag och många av de ålfiskare som jag har talat med. Även Ålfiskekommitténs ordförande Mats Ingemarsson har samma syn. Här står yrkesfiskarna lite grann mot forskarna, och det är inte så ovanligt. Jag tycker nu att det är dags att föra in yrkesfiskarna i kunskapsinhämtningen på ett nytt sätt, som inte har gjorts tidigare.

Ålfiskestoppet är inte i sig givet av EU. Man säger att man ska få ned fisket, men när det gäller själva stoppet är det upp till varje land att forma politiken för hur man vill minska fisket av ål. Men vi i Sverige ska ju alltid vara lite av Bror Duktig. När vi minskar måtten för att fånga ål med sju centimeter minskar danskarna sina ålar med fem millimeter. De hindrar dessutom bara fritidsfiskare från att fiska ål. 90 procent av den ål som danskarna fiskar är förvaltd av svenskar i svenska vatten. Man kan verkligen fråga sig om vi ska ha så strikta regler att det gynnar våra grannar i Danmark. De kan alltså fiska denna ål i stort sett fritt i Öresund trots att den kommer från Sverige och är förvaltd här.

Jag vill tacka landsbygdsministern för debatten. Jag hyser hopp tillsammans med ålfiskare, Ålfiskekommittén och andra som ser detta som viktigt för kusten. Vi ska ha en levande kustbygd och en levande kultur även på kusten, och då är det viktigt att vi får till ett ålfiske som sätts i gång momentant – för att använda landsbygdsministerns uttryck. Jag skulle vilja se att man i alla fall får fiska till dess att ersättningsmöjligheterna är utredda och man vet att det finns möjlighet för dessa ålfiskare att få sin inkomst. Det är inte rätt och inte rättfärdigt att människor, även om det bara handlar om 80–90 personer på västkusten, ska stå utan inkomst med dyra redskap och utan möjlighet att fånga sin ål som de menar fortfarande finns där – den så kallade västkustålen.

Vi har en del problem när det gäller vandringslederna från västkusten till insjöarna. Det är kraftverken som har byggt ut sin verksamhet. Jag skulle vilja att vi minskar möjligheten att hämta glasål, det vill säga yngel, från Frankrike och England och i stället ökar möjligheten för yrkesfiskarna på västkusten att transportera ål från västkusten till insjöarna för ett levande fiske.

Anf. 14 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig återigen konstatera att det är komplicerat att beskriva ålens alla livsstadier. Om det ska göras är det dessutom en myndighetsuppgift, och i det här fallet åvilar den uppgiften den nyinrättade Havs- och vattenmyndigheten. Det är myndigheterna som, utifrån sin kunskap, har bedömt att vi måste vidta de åtgärder som nu är vidtagna. Skälet till det är att vi vill rädda och bygga upp beståndet av den utrotningshotade ålen i våra vatten så att vi kan ha ett hållbart fiske på vårt ålbestånd.

Den här uppgiften fullgör man på lite olika sätt. Ett sätt är att vidta habitatförbättringar, till exempel bygga bort vandringshinder som kan finnas i samband med utbyggnad av vattenkraftverk.

Är alla medlemsstater skyldiga att ha en ålförvaltningsplan? Svaret på den frågan är ja. Jag hade gärna sett att den ålförvaltningsplan som alla i Europeiska unionen är skyldiga att ha hade varit gemensam, men nu är den inte det. Av det skälet skiljer sig saker och ting åt lite grann, men min inställning, och den gäller i det här fallet och generellt, är att det alltid är bäst om vi har gemensamma mål och ramar för vad som ska göras eller inte göras om förhållandena är likartade i Europeiska unionen, annars uppstår sådana situationer som den Roland Utbult beskrev i sitt tidigare inlägg.

Låt mig gå över till det som egentligen är huvudfrågan, nämligen ersättning för uteblivna fiskemöjligheter. Den enda möjligheten för en ålfiskare att få vederlag från den europeiska fiskerifonden för en utebliven fångstmöjlighet är, som det är utformat i dag, att fartyg skrotas. Den här möjligheten som jag nämnde i mitt tidigare inlägg har utnyttjats i Sverige för att minska trycket på torskfisket. Regeringen har alltså inte prioriterat sådana åtgärder för ålfisket. Det beror på att vi har bedömt att överkapaciteten i ålfiskeflottan har varit betydligt större och ett större och allvarigare problem i sammanhanget. Det är alltså skälet till att ålfiskarna inte har kunnat erbjudas skrotningsbidrag tillsammans med ett avgångsvederlag i samband med att man, som i torskfallet, har tvingats upphöra med sitt fångstarbete.

Är det möjligt att erbjuda ersättningar på något annat sätt? Min bedömning är att svaret på den frågan är nej eftersom det då blir en statsstödsfråga. I Europeiska unionen är vi mycket noga med att undvika att ha speciella, nationella statsstöd. De prövas utomordentligt noggrant. I övrigt måste jag upprepa vad jag sade tidigare, nämligen att jag vet att Fiskeriverket har tittat på möjligheten att kompensera fiskarna i den här frågan. Vad utfallet av den diskussionen har blivit har jag ingen kännedom om.

Anf. 15 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag vill egentligen bara tacka landsbygdsministern för svaret. Jag hoppas att departementet kan bistå den nya myndigheten HaV. Jag hör i alla fall ryktesvägen att man är bekymrad över att 80–90 ålfiskare står på bar backe utan att kunna komma ut på havet.

Jag har stort hopp om att landsbygdsministern ska kunna vara en pådrivande kraft. Även om han inte kan utöva något direkt ministerstyre är det viktigt med ett fungerande fiske för de här personerna. Det är viktigt för Bohuslän och för västkusten att vi har en levande kultur och en levande landsbygd.

Jag ställde frågan om ersättning. Jag tycker att jag har fått svar. Även om frågan inte är löst sätter jag mitt hopp till att den nya HaV-myndigheten också tar sig an den här frågan eftersom det gamla Fiskeriverket genom sin generaldirektör utlovade att man skulle få ersättning. Det var faktiskt så. Man lovade möjligen för mycket. Nu är det viktigt att den nya HaV-myndigheten i Göteborg tar sig an den här frågan. Jag är tacksam för de svar som jag har fått av landsbygdsministern här i dag.

Anf. 16 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Det internationella havsforskningsrådets, med förkortningen Ices, bedömning är att beståndet av den europeiska ålen befinner

sig utanför vad man i sammanhanget kallar för säkra biologiska gränser och att det nuvarande fisket inte är hållbart. Ices har så sent som i fjol rekommenderat att det utan dröjsmål utarbetas en återhämtningsplan för hela beståndet av den europeiska ålen och att exploatering och annan mänsklig verksamhet som kan påverka fisket eller beståndet minskar så mycket som möjligt så att beståndet kan återhämta sig. Jag måste instämma i denna bedömning och rekommendation från Ices. Jag vill nämligen att vi ska bruka naturens resurser utan att förbruka dem så att vi kan ha den fisk på våra bord som vi traditionellt har haft här i landet och i andra delar av Europa. Då måste vi vidta åtgärder som gör att bestånden kan återuppbäggas. Parallellt med detta hoppas jag att drabbade yrkesutövare kan hitta en övergångslösning till dess att beståndet är fiskbart igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

Svar på
interpellationer

10 § Svar på interpellation 2011/12:27 om auktioneringsintäkter

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jens Holm har frågat miljöministern om hon kommer att leva upp till EU-direktivet och se till att minst 50 procent av intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätterna går direkt till klimatåtgärder. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Låt mig inledningsvis klargöra att Sverige under nuvarande period i handelssystemet delat ut sina utsläppsrätter till industrin utan kostnad. Efter 2012 blir det norm att sälja utsläppsrätterna. För svensk del räknar vi med att ca 1,3 miljarder kronor kommer in på budgetens inkomstsida årligen från och med 2013.

Enligt EU:s utsläppshandelsdirektiv bör 50 procent av intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätterna, eller ett ekonomiskt värde motsvarande dessa inkomster, gå till klimatåtgärder på nationell eller internationell nivå.

Klimatåtgärder som åsyftas i direktivet är till exempel åtgärder för utsläppsminskningar, satsningar på klimatforskning och förnybar energi men också klimatåtgärder i utvecklingsländer.

En grundläggande princip för regeringen är att inte öronmärka intäkter till statsbudgeten till specifika ändamål. Vi anser vidare att utgiftssidan inte ska bestämmas av enskilda inkomstkällor utan bedömas utifrån nationella prioriteringar.

Men den principen påverkar inte regeringens höga ambitionsnivå på klimatområdet. Exempelvis avsätter regeringen under perioden 2010–2012 totalt 8 miljarder kronor till klimatåtgärder i utvecklingsländer.

Därutöver gör regeringen ett antal klimatrelaterade satsningar på nationell nivå, inom exempelvis energieffektivisering och energiforskning.

Vi kommer givetvis också att rapportera om våra åtgärder och intäkter i enlighet med direktivet.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Herr talman! Tack så mycket, finansministern, för svaret på min interpellation!

Vi är nog rätt överens om att klimatförändringarna är mer långtgående än vad man tidigare har befarat. FN kom med sin vetenskapliga slutrapport 2007. Efter den har det kommit ett antal andra skarpa rapporter som talar om havsnivåhöjning, ökenutbredning i fattiga länder och snabbare temperaturhöjning än vad man tidigare har trott.

Hade vi här befunnit oss i något av de fattiga länderna i världen hade frågor som avskogning, ökenutbredning, det faktum att vi kan odla mindre mat därför att det blir allt hetare och svårare att odla, havsnivåhöjning med översvämningar och i slutändan svält och direkta krig varit ett faktum. Nu är vi privilegierade och befinner oss i Sverige, på den norra delen av halvklotet, och än så länge har vi inte drabbats så allvarligt av klimatförändringarna.

Inte desto mindre är det viktigare än någonsin att Sverige och den rika världen tar sitt ansvar. Jag hävdar att det är främst två saker vi ska göra. Vi måste ta tag i våra utsläpp och se till att minska dem kraftigt. Det andra vi ska göra är att föra över ekonomiska resurser till dem som drabbas av vår livsstil. Vi ska föra över resurser till de fattiga länderna. Det är också fastslaget i klimatkonventionen, och det är någonting som Sverige står bakom att vi ska göra.

Jag vill påminna om att finansministern nu till helgen åker ned till Bryssel och träffar de andra finansministrarna och där ska diskutera hur många tiotals, hundratals eller kanske till och med tusentals miljarder kronor som man ska gå in och stötta de europeiska bankerna med. Men då det handlar om frågan om klimatfinansiering och om att hitta pengar till de allra fattigaste, till dem som drabbas av våra utsläpp, går det väldigt mycket trögare.

EU har ett handelsdirektiv för utsläppsrätter. Jag satt själv i EU-parlamentet tidigare och var med och förhandlade om det handelsdirektivet. En av de stora landvinningarna i de förhandlingarna var att vi lyckades få fram ett krav på att minst 50 procent av de intäkter som kommer in från auktioneringen av de utsläppsrätterna ska gå till klimatåtgärder. De ska gå till nya klimatåtgärder, antingen här på hemmaplan eller som någon form av klimatfinansiering till den fattiga delen av världen.

När man tittar på regeringens budget, s. 31 fotnot 4, kan man se klart och tydligt att regeringen erkänner att det kommer att komma in drygt 1 miljard kronor, precis som finansministern har konstaterat, i form av auktioneringen av utsläppsrätter. Men de pengarna går bara direkt in i statsbudgeten. Det är helt i strid med EU-direktivet, för de här pengarna ska ju öronmärkas till klimatåtgärder.

Därför vill jag fråga finansministern om det verkligen är på det viset att ni inte tänker se till att åtminstone hälften av de 1,3 miljarderna går till klimatåtgärder.

Finansministern säger att vi inte öronmärker pengar i Sverige. Men jag vill påminna om att vi på andra områden faktiskt kan öronmärka. Vi säger att 1 procent av bruttonationalinkomsten ska öronmärkas för biståndet. Vi är också eniga med andra länder i världen om att 2 procent av avgiften för handeln med så kallade CDM-krediter ska gå direkt till den internationella anpassningsfonden för klimatarbete.

Jag vet att Tyskland har börjat öronmärka pengar för klimatarbete, så varför kan inte vi göra det här? Det är ett svek mot dem som lider på grund av våra utsläpp annars.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Självklart är klimatförändringarna en avgörande utmaning för hela vårt globala samhälle, för i-länder, utvecklingsländer, södra halvklotet och norra halvklotet. Det är ett gemensamt problem som vi bara kan lösa med gemensamma tag.

I grund och botten måste vi göra internationella insatser. Det är effektivt, och det är moraliskt riktigt därför att det hjälper länder att utvecklas. Den utgångspunkten delar vi.

Vi ska också använda effektiva styrmedel, där handelssystemet står ut som ett av de bäst fungerande.

Låt oss då konstatera att direktivtexten, som vi från Finansdepartementets sida naturligtvis har varit med och förhandlat fram, är väldigt tydlig. Där framgår med all önskvärd tydlighet att det står ”bör” användas, inte ”ska” användas. Skälet till att vi enades om det i Europeiska rådet och i de råd som fattar dessa beslut var just att det inte fanns en öronmärkning, därför att Sverige och en bred majoritet av EU:s medlemsländer inte ville ha det på det sättet. Det är alldeles tydligt att det sätt som vi redovisar detta på är i enlighet med direktivet, precis så som det är formulerat.

Sverige gör mycket stora satsningar. Det handlar om över 3 miljarder till utvecklingsländer. Det handlar om 700 miljoner till energieffektivisering. Det handlar om 1,3 miljarder till energiforskning. Allt detta är naturligtvis åtgärder som bidrar till att vi förbättrar klimatet, helt i enlighet med detta direktiv.

Som vanligt är Sverige det absolut ledande landet i Europa på klimatområdet. Vi gör bredast insatser, vi är alltid pådrivande, vi har mest ekonomiska styrmedel och vi gör bredast satsningar och investeringar för att säkra hållbarhet.

Ett slående exempel på det, som jag noterade i underlagen för detta, är hur det nu ser ut med den förnybara energin och på vindkraftssidan. Sverige ökade 2010 sin vindkraftskapacitet med 40 procent, att jämföra med 9 procent i Danmark och 6 procent i Tyskland. Sverige har alltså flyttat fram positionerna kraftigt med förnybar energi, bland annat tack vare de effektiva styrmedel vi har. Det är koldioxidskatter, handelssystemet, gröna certifikat samt olika forsknings- och investeringsstöd som gör att Sverige är och förblir ett av de ledande länderna på förnybar energi i Europa.

Sedan ska vi naturligtvis också göra bredare internationella insatser på klimatområdet. Vi vet att inte minst Gunilla Carlsson har gjort det via de olika samarbetsorgan som vi har, inte minst världsbanksarbetet, där Sverige är starkt pådrivande och en mycket betydande finansiär för att klara klimatfrågan också i utvecklingsländer.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det här var ett intressant svar från finansministern. Nu förstår inte jag riktigt vad den svenska regeringens linje i den här frågan verkligen är.

EU-direktivet slår fast att minst hälften av intäkterna ska användas till klimatåtgärder. Finansministern slingrar sig och säger att det står ”bör”. Ja, det är sant – det står ”bör”. Men då kan väl finansministern berätta här och nu: Tänker finansministern använda 1,3 miljarder kronor, eller åtminstone 50 procent av dessa pengar som kommer direkt från handels-systemet, till nya klimatåtgärder? Det är precis det som frågan handlar om. Sedan kan man göra det till en semantisk diskussion om bör och ska.

Jag vill veta om regeringen tänker avsätta dessa pengar till klimatåtgärder. Ni gör inte det nu. Nu går de här pengarna direkt in i statsbudgeten, bland annat för att man ska finansiera en sänkning av restaurang-momsen och andra i mitt tycke tokiga saker som regeringen håller på med.

Vad är det annars för vits med att vi har EU-direktiv som slår fast att vi har ett handelssystem med syftet att minska utsläppen men också dra in resurser som ska användas till klimatarbete? Sedan ska det komma frifräsare som tar de här pengarna, nallar på dem och ger dem till högin-komsttagare som ska kaka ute på restaurang och andra saker. Då är det väl ingen vits med att vi har gemensamma regler.

Jag vill veta nu: Kommer Anders Borg att använda åtminstone 50 procent av de 1,3 miljarderna till nya klimatåtgärder?

Finansministern tar också upp att Sverige vidtar internationella åtgärder. Det är sant – det gör ni i regeringen. Det stora problemet med det ni gör är att ni tar pengar från den redan befintliga biståndsbudgeten. Det kan vara malariabekämpning, kampen för rent vatten, skolbyggen, demokratiutveckling och andra saker som får stryka på foten då ni vidtar de här åtgärderna. Vi står bakom internationella överenskommelser som talar om att det ska vara nya och additionella medel när man går in med klimatbistånd. Man ska inte ta det från det redan befintliga biståndet.

Sedan blir det lite lustigt när finansministern pratar om förnybar energi, då alla vet att vi är förbispungna av en mängd länder i världen, inte minst Danmark och Tyskland som är just de två länder som finansministern tar upp. Varför är det så att utvecklare av solenergi och solceller får flytta till Tyskland när de vill kommersialisera sina produkter? Här i Sverige finns det ingen marknad för det. Vi har ingen solenergimarknad alls i Sverige, för vi har ingen politik för det.

Det är ganska intressant att ni i den regering som nu styr gick ut i valet för ett år sedan och i ert så kallade jobbmanifest, alltså de borgerliga partiernas valmanifest, lovade nya stödsystem för solenergin i Sverige. Ett år senare håller ni nu på att avveckla dem. Vad är det för politik för förnybar energi?

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! EU-direktivet är glasklart, entydigt, oomkullrunkeligt och oomtolkbart: Minst 50 procent av inkomsterna från auktioneringen av utsläppsrättigheter, eller ett ekonomiskt värde motsvarande dessa inkomster, *bör* – jag upprepar *bör* – användas för ett eller flera av följande syften.

Det är helt entydigt hur kompromissen ser ut. Det fanns aldrig en majoritet av EU:s länder som ville skriva *skall* utan de ville skriva *bör* just därför att redovisningen ska göras på det sätt som jag har gjort. Det faktum att vi gör insatser i utvecklingsländer på över 3 miljarder, energi-

forskning på över 1 miljard och energieffektivisering på 700 miljoner innebär att Sverige för varje bokstavsläsning av detta direktiv uppfyller det med råge – mångfalt om.

Låt mig vara tydlig. Det går en skiljelinje mellan hur jag ser på finanspolitik och hur Jens Holm ser på finanspolitik. Jens Holm vill dra isär vårt budgetramverk. Jens Holm vill förändra våra budgeteringsregler. Jens Holm vill inte ha ordning och reda i offentliga finanser. Då är öronmärkning en självklarhet på den agendan. Det var så vi tidigare skapade oordningen i de svenska offentliga finanserna, det vill säga när vi öronmärkte skatter till specifika fonder som vi förde ut i de offentliga budgetarna. Det var så det i stor utsträckning såg ut i slutet av 80-talet i Sverige. Vi fick kämpa i tio år för att komma i ordning med den saken. Vi ska inte tillbaka till öronmärkning. Öronmärkning ska man alltid avstå från, och där man hittar den bör man alltid försöka avveckla den.

Däremot är det självklart att vi ska jobba med klimatfrågorna. Koldioxidskatt, gröna certifikat och handelssystem är självklara delar av den goda klimatpolitik som Sverige har. Lusten från vänsterpartierna att svartmåla Sverige är för mig fullständigt frapperande. Jag deltar i Världsbanksmötena år ut och år in, och jag hör hur diskussionerna går. Norden och Baltikum är de enskilt största bidragsgivarna till exempel för den hjälputskrivelse som gjordes för Afrikas horn. Möjligtvis är amerikanerna i närheten.

Så här är det alltid. Det är alltid Sverige, Norge och Danmark som går i bräschen och satsar bredast på att hjälpa till i utvecklingsfrågorna.

Ska det vara så? Självklart ska vi ta ett ansvar för att hjälpa människor i nöd. Självklart ska vi vara stolta över att vårt bistånd är mer omfattande än i andra länder. Det är bra. Att försöka skapa en bild av att Sverige spelar bort viktiga biståndssatsningar medan andra länder kliver fram och tar ett stort ansvar är inte med verkligheten överensstämmande. När andra länder talar om vad de gör visar det sig alltid att vi i Norden och Baltikum gör mer. Vi följer regelverken bättre, vi har större satsningar och vi har inte samma krav på att pengar ska föras tillbaka till våra egna fördelar. Den beskrivningen av det svenska biståndet finns inte. Vi har ett bra bistånd, och det är jag stolt över.

Låt oss också ta frågan om vindkraften. Sedan regeringen tillträdde 2006 har vindkraften ökat med 260 procent i Sverige, i Danmark med 19 och i Tyskland med 32. Det är bra att Sverige ägnar sig åt snabb utbyggnad av vindkraftssektorn. Senast i dag läste jag en stor artikel i Dagens Industri om att den förnybara energin är en framtidsbransch som växer explosivt. Det är bra. Vi ska uppmuntra till att förena effektiv ekonomi med bra klimatinvesteringar, till exempel vindkraften. Ge inte bilden av att Sverige är sämst, ligger sist och inte gör vad vi ska. Vi är alltid noggranna i klimat- och biståndsfrågor.

Anf. 22 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi talar om EU:s utsläppshandelsdirektiv, som förnyades i början av 2009 då kraven på bland annat klimatfinansiering skrevs in.

Vad är det för vits med att ha ett direktiv som säger att minst 50 procent av intäkterna från handelssystemet ska gå till nya klimatåtgärder? Vad är det för vits med det? Nu håller finansministern på att göra detta

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

till en semantisk fråga. Jag känner till massvis med lagtexter där det står *bör* och man skulle ha velat ha ett *skall*. Inte desto mindre står det så i direktivet.

Kommer man att använda minst 50 procent, finansministern, av dessa 1,3 miljarder kronor, som dessutom successivt kommer att växa och bli mer och mer i takt med att koldioxidpriset förhoppningsvis går upp? Kommer man att se till att minst 50 procent av intäkterna går till nya klimatåtgärder? Vi får inte höra någonting alls från finansministern. Det är oroväckande. Framför allt är det ett stort svek mot alla de hundratals miljoner människor runt om i den fattiga delen av världen som drabbas av våra utsläpp.

På vilket sätt ska annars de fattiga länderna hjälpas? Finansministern åker i väg till helgen, och ni kommer att diskutera miljardbelopp till de europeiska bankerna – men ni kan inte ta fram några nya pengar till dem som drabbas av våra utsläpp.

Finansministern säger att det görs så mycket på det internationella planet. Ja, det är därför att vi har ett relativt högt bistånd. Men ni nallar från biståndet. Ni tar från malariabekämpning, från rätten till rent vatten och från demokratiutveckling. Jag vet inte exakt vilka områden som drabbas, men det är biståndspotten totalt sett som drabbas när ni säger att ni vidtar klimatåtgärder. Ni tillför inga nya resurser. Det är riktigt dåligt. Sverige borde kunna bättre än så.

Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag kan inte acceptera att Jens Holm i varje inlägg använder ordet *skall* när direktivtexten är *bör*. Jag har läst upp direktivtexten för att klargöra detta. Detta är en text framförhandlad av EU:s 27 medlemsstater. Det finns inte en finansminister i Europa som säger sig vara för en öronmärkning. Varenda finansminister i Europa håller med om att man inte gör öronmärkningar. Öronmärkningar strider mot grundläggande budgetprinciper för offentliga finanser i ett väl fungerande land. Vi ska inte ha nettosnurr vid sidan om budgeten. Bruttoredovisning är utgångspunkten i all budgetering när det gäller offentliga finanser.

Direktivtexten är entydig. Det står *bör* därför att vi är överens om *bör*. Därför kan jag också redovisa exakt hur vi uppfyller direktivet. Det handlar om de 3 ½ miljarder vi ger till utveckling, klimat och stöd. Det handlar om de 1,3 miljarder vi ger i energiforskning och 0,7 miljarder i energieffektivisering – och en lång rad andra budgetposter. Sverige uppfyller med råge detta. Skälet är att beslutet är fattat i enlighet med den uppfattning vi hade, nämligen att det står *bör*.

Jag kan inte förstå användningen av ord som ”svek” om svensk energipolitik när vi sedan 2006, då regeringen tillträdde, har sett 260 procents ökning av vindkraften. Det är en enormt kraftig ökningstakt. Vi ser hur industrin och skogsindustrin förbereder ännu fler projekt på området därför att detta är en samhällsekonomiskt rimlig och klimatsamvärdsmässigt bra investering.

Sedan hävdas det att vi ”nallar” på biståndet. Det finns ett enprocentsmål av bni i Sverige. Den här regeringen har fört en framgångsrik tillväxtpolitik. Vi har haft högre tillväxt än praktiskt taget alla andra länder. Därför har biståndet vuxit. I nominella termer har vi mer än fördubblat biståndspengarna. Vi har gått från runt 20 upp mot 40 miljarder i

biståndspengar. Därmed kan Sverige i alla Idarundorna och i andra sammanhang alltid ställa sig upp bland de första och tillföra mer pengar. Jag är stolt över att Sverige försöker bära ett globalt solidariskt ansvar med en aktiv biståndspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 2011/12:23 om Försvarsmaktens vindkraftsstopp

Anf. 24 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Lise Nordin har frågat mig vad jag avser att göra för att Försvarsmakten ska följa regeringens instruktioner om ”att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft”. I interpellationen anför Lise Nordin bland annat att utvecklingen av vindkraften hotas av att Försvarsmakten infört ett vindkraftsförbud runt sina flygplatser.

Regeringen har en ambitiös energipolitik när det gäller utvecklingen av förnybar elproduktion. Vindkraftsproduktionen har under de senaste tolv månaderna nått upp till drygt fem terawattimmar, vilket är en femdubbling jämfört med vindkraftsproduktionen 2006.

Frågor om etablering av vindkraft prövas i enlighet med gällande lagstiftning, framför allt plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken.

Vid en vindkraftsprövning ska Försvarsmakten lämna det yttrande som behövs för att hänsyn ska tas till det intresse myndigheten ska beakta – riksintresset för totalförsvaret. Det är sedan prövningsmyndigheten – kommunen eller länsstyrelsen – som väger samman intressena och fattar beslut.

Försvarsmakten har utrett frågan om vindkraftsutbyggnad vid militära flygplatser. Den 4 oktober 2010 beslutade Försvarsmakten om interna riktlinjer för hantering av remisser angående vindkraft inom militära flygplatserns influensområden. I beslutet redovisas i text och på kartor de områden – så kallade stoppområden – inom vilka Försvarsmakten anser att det av flygsäkerhetsskäl inte bör byggas vindkraftverk.

Såsom en fristående statlig myndighet ansvarar Försvarsmakten för sin hantering av frågor om etablering av vindkraftverk i närheten av militära flygplatser. Försvarsmakten anser att vindkraftverk på olika sätt negativt kan påverka myndighetens verksamhet. Det kan vara störningar på radar- och signalspaning och på radiolänkstråk. Störningar av till exempel radarsystemen påverkar möjligheten att övervaka vårt luftrum. Övervakningen är nödvändig för att kunna förhindra kränkningar. Denna aspekt gäller främst i kustområdena.

Enligt Försvarsmakten är huvudproblemet vid de militära flygplatserna ett annat. Av flygsäkerhetsskäl får det inte finnas höga objekt, till exempel telemaster och vindkraftverk, vid flygplatserna. Detta gäller både civila och militära flygplatser. Varje högt objekt vid en flygplats är ett hot mot flygsäkerheten.

Försvarsmakten motiverar de så kallade stoppområdena i riktlinjerna i oktober 2010 med att inom dessa områden runt de militära flygplatserna finns för militär flygverksamhet specifika krav på hinderfrihet. Bland annat gäller att Försvarsmaktens piloter måste kunna flyga på mycket

låga höjder. Piloten navigerar då från flygplanet och väjer själv för terrängformationer och höga objekt.

När flera JAS 39 Gripen startar tillsammans – så kallad radarkolonn – ska piloterna direkt efter start låsa sin radar på det framförvarande flygplanet. Det finns då en risk att radarn av misstag i stället låser på till exempel ett vindkraftverk. Piloterna är medvetna om denna risk och ska alltid kontrollera att radarn verkligen låst på det framförvarande flygplanet. Detta är därför ingen för Försvarsmakten avgörande fråga mot etablering av vindkraftverk vid de militära flygplatserna.

I december 2010 uppdrog regeringen åt Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, att i samråd med bland annat Försvarsmakten och Statens energimyndighet göra en internationell jämförelse av olika försvarsmakters, särskilt flygvapnets, verksamhet och vindkraftsutbyggnad vid militära flygplatser. I de fall FOI finner det lämpligt ska åtgärder föreslås för att underlätta vindkraftsutbyggnaden i Sverige samtidigt som Försvarsmakten kan utvecklas i enlighet med de mål och ekonomiska ramar som fastställts av riksdagen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november i år.

I enlighet med sin instruktion – förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten – redovisar Försvarsmakten varje år i årsredovisningen begärda uppgifter om bland annat myndighetens åtgärder för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Senast skedde detta i årsredovisningen för 2010, som lämnades till regeringen i februari i år.

Regeringen har i sin tur lämnat en redovisning till riksdagen i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utgiftsområde 6, s. 47 f.). Regeringen redovisar bland annat att Försvarsmakten har svarat på ett stort antal remisser från exploatörer och enskilda i vindkraftsärenden. Vid hinder mot landbaserad vindkraft försöker Försvarsmakten peka ut alternativa lokaliseringar där vindkraftverken inte stör försvarets verksamhet eller anläggningar.

Anf. 25 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Jag tackar försvarsminister Sten Tolgfors för svaret på min interpellation.

Sverige har under lång tid haft en mycket positiv utbyggnad av vindkraft, men vi ser i dag att Försvarsmakten är ett av de största hoten mot en fortsatt utbyggnad av den. Vi har sett att utbyggnadstakten avtagit och nu är ungefär hälften av vad den var för tio år sedan. Om utbyggnadstakten fortsätter att avta på samma sätt kommer Sverige att ha svårt att nå det planeringsmål om 30 terawattimmar som satts upp för vindkraften.

Det beslut som Försvarsmakten fattat om att inte tillåta vindkraft inom en stor radie runt sina flygplatser har lett till att totalt 10 procent av Sveriges yta i dag är undantagen från vindkraft. Det är en yta ungefär lika stor som hela Danmark, och vi vet alla att Danmark lyckats mycket väl med att bygga ut vindkraften.

Vi ser att Försvarsmaktens beslut leder både till att man sätter ett moratorium för all ny vindkraft och till att man, trots löften om motsatsen, fortfarande överklagar redan byggda vindkraftverk i dessa områden. Ett marknadsvärde för vindkraft på totalt ca 30 miljarder kronor är hotat av Försvarsmaktens vindkraftsstopp. Det innebär att ungefär 7 terawattim-

mar vindkraftsel är hotat. 7 terawattimmar kan jämföras med de ungefär 5 terawattimmar vi har i dag. Mer än all den vindkraft vi redan har är alltså hotad av Försvarsmaktens vindkraftsstopp.

I denna fråga har försvaret i det närmaste veto. I miljöbalken fastslås att Försvarsmaktens intressen ska gå före andra intressen vad gäller de konflikter som kan råda i dessa områden. Trots den viktiga position som Försvarsmakten har här har man inte kunnat ge en rimlig förklaring eller motivering till varför man säger stopp till vindkraft. Det har tidigare påståtts att det handlar om att radarsystemen i JAS Gripen inte kan flyga runt vindkraftverk, men ingenjörerna på Saab Aircraft, som byggt systemet, säger: Om det är så att Försvarsmakten ser det som ett problem finns det säkert en lösning på det, men vi har inte fått någon beställning om detta från Försvarsmakten. Det tycks alltså inte finnas någon förklaring i radarsystemet, utan det finns en enkel teknisk lösning om Försvarsmakten vore intresserad av en sådan kompromiss.

Tidigare har försvarsministern och Försvarsmakten sagt att det primära uppdraget är att skydda landets säkerhet och därmed inte ansett sig behöva bry sig om de konsekvenser som den här situationen lett till för vindkraften. På grund av det har man inte följt sitt eget regelverk. I § 5 b i regelverket för Försvarsmakten står det tydligt att man årligen ska redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. När Försvarsmakten har ett uppdrag att bidra till att nå det nationella vindkraftsmålet är det allvarligt att man i stället i dag är ett av de absolut största hindren för den utbyggnaden.

Jag undrar på vilket sätt försvarsministern anser att försvaret i dag hjälper, snarare än stjälper, vindkraftsutbyggnaden. Det är mycket oklart på vilket sätt Försvarsmakten lever upp till de tydliga instruktioner den fått om att bidra till utbyggnaden av vindkraft. Jag vill be Sten Tolgfors förtydliga på vilket sätt Försvarsmakten följer sina instruktioner och bidrar till att lösa den konflikt som uppstått mellan vindkraften och Försvarsmakten.

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Alliansen träffade en bra energiöverenskommelse under förra mandatperioden. Den ledde till ett likaledes bra riksdagsbeslut om en stor satsning på förnybar energi. Energi och förnybar energi är ju ett riksintresse för Sverige.

Det är viktigt att alla myndigheter drar åt samma håll för att nå de höga målen för energi från till exempel förnybar vindkraft. Det är bra att Lise Nordin i sin interpellation lyfter fram regeringens instruktion till Försvarsmakten för att riksdagens vindkraftsmål ska kunna uppnås och bidra till detta. Samtidigt ska givetvis försvarets intressen väga tungt i olika slag av samhällsplanering, vilket också är inskrivet i miljöbalken; om olika riksintressen står mot varandra har försvarsintresset förtur av närmast vetokaraktär.

Detta mycket starka mandat ger självfallet Försvarsmakten som myndighet ett särskilt ansvar för att ha ordentligt på fötterna och utnyttja denna särställning på ett omdömesgillt och ansvarsfullt sätt utan tvära kast. Givetvis ska flygsäkerheten komma i första rummet, men det känns

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

märkligt att det skulle krävas ett förbud mot vindkraftverk på hela 10 procent av Sveriges yta. Det är, som Lise Nordin sade, en yta motsvarande hela Danmark.

Den här frågan aktualiserades plötsligt den 1 april 2010 när Försvarsmakten lanserade fyramilsgränsen runt flygplatser, förbud mot nya vindkraftverk och kanske även rivning av många som redan uppförts, detta efter godkännande av försvaret. Jag ställde en interpellation till försvarsministern om det i november förra året, och vi hade en givande och bra debatt. Jag tror att den kan ha bidragit till att tankarna på rivning av tiotals eller hundratals vindkraftverk verkar ha lagts i malpåse, som väl är.

Det är bra att Försvarsmakten i viss mån nyanserat sin fyrkantiga, plötsliga inställning till stoppområdet och börjat föra en mer konstruktiv dialog med enskilda, kommuner och andra som vill uppföra vindkraftverk. Det är också bra att regeringen genom förra näringsministern Maud Olofsson tillsatte en utredning, som försvarsministern hänvisar till, för att redovisa hur frågor om vindkraftverk och flygsäkerhet lösts i andra länder där utrymmena oftast är mycket mer begränsade än i Sverige. Det ska bli intressant att ta del av den; den kommer vad jag förstår den 30 november.

När Försvarsmakten genom sitt miljöbalksveto motsätter sig nya vindkraftverk kan detta överklagas, vilket självfallet också kommer att ske, och då kommer ärendet snabbt till regeringen. Jag inser därför att försvarsministerns möjlighet att vara konkret i dessa frågor är mycket begränsad.

Jag hoppas alltså att Försvarsmaktens tillnyktring i de här viktiga frågorna fortsätter och att det blir så få ärenden som möjligt som överklagas till regeringen, det vill säga att man hittar lösningar så att flyg och vindkraft kan samverka så mycket som möjligt.

Självfallet utgår jag från att regeringen kommer att göra en klok avvägning mellan de två viktiga riksintressena – försvaret och den förnybara energin – när frågan överklagas till regeringen.

Jag tycker att Lise Nordin har ställt en viktig interpellation. Tack för den, och tack, försvarsministern, för svaret!

Anf. 27 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tycker också att detta är en viktig debatt. Precis som Lise Nordin sade är det stor risk för att utbyggnaden av vindkraft i Sverige håller på att stanna upp.

Vi har Försvarsmaktens plötsliga inspel i frågan, men vi har också en mängd andra problem. Numera finns det ett kommunalt veto som gör att mängder av vindkraftsparker stoppas. Det finns en uttagsskatt för dem som producerar kooperativ vindel. Regeringen höjer inte elcertifikaten och sätter därmed inte upp en större andel förnybar energi och vindkraft som målsättning.

Men nu pratar vi om Försvarsmakten. Då skulle jag vilja fråga försvarsministern: Om man vid en militär anläggning måste ha en radie på 4 mil där det inte får finnas vindkraftsturbiner, hur ska då våra JAS-plan kunna flyga omkring i andra områdena runt omkring i världen där det finns höga byggnader och kanske vindkraftverk?

Beslutet är inte bara ett hot mot vindkraften, utan det underminerar hela trovärdigheten för JAS-planen. Man kan ju inte förvänta sig att de hela tiden ska flyga över en platt fotbollsplan eller en åker. Så ser ju världen ut!

Jag skulle vilja att försvarsministern, även om det pågår en utredning, säger någonting om hur det ser ut i andra länder. Det här känns som en apart, begränsad svensk fråga. Är det på det viset är det faktiskt bara att sätta ned foten och säga åt Försvarsmakten: Nu får ni gilla läget – i det här landet bygger vi vindkraftverk!

Avslutningsvis skulle jag vilja veta från försvarsministern: På vilket sätt verkar Försvarsmakten för att bidra till utvecklandet av förnybar energi? Nu känns det som att man bara motsätter sig allt hela tiden.

Anf. 28 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Oj, vad enkel världen är när man bara behöver titta åt ett håll och inte se helheten!

I interpellationen säger Lise Nordin att det är fråga om ett moratorium för ny vindkraft. Samtidigt säger hon nu i debatten att det är mycket positiv utbyggnad.

Kanske är det så att fakta tvingade oppositionen att backa. 260 procent sade Anders Borg i den förra debatten att vindkraftsutbyggnaden hade ökat med sedan den borgerliga regeringen kom till makten. Jag talade i interpellationssvaret om en femdubbling av effekten från vindkraft.

Lise Nordin sade också att det saknas en tydlig motivering och argumenter sedan för att det jag tar upp i mitt interpellationssvar – fellåsning av radar – inte är ett argument för Försvarsmakten, eftersom man är tränad att hantera det.

Dessutom frågar Lise Nordin mig: På vilket sätt medverkar Försvarsmakten till att hantera de intressekonflikter som alla måste erkänna finns mellan höga byggnader och flygtrafik som åker på låg höjd? Men oppositionen ser inte ens att det finns en sådan intressekonflikt, utan man ska blicka åt bara det ena hållet och bortse från det andra.

Tydliga riktlinjer om hur Försvarsmakten resonerar och om var hjälper både kommuner och privata intressenter när de gör sina val av var man vill lokalisera ny vindkraft.

Det andra är samtal om alternativa lokaliseringar. Om det inte fungerar här, fungerar det där?

Det tredje är komplettering av sensorer, i den mån det är problemet, vilket kan vara fallet för vindkraftverk som är baserade till havs.

Så bidrar Försvarsmakten.

Dessutom blandar interpellanten och de övriga deltagarna i debatten ihop två saker. Det ena är Försvarsmaktens riktlinjer, som handlar om nya prövningar av vindkraftverk. Det andra är att Försvarsmakten har överklagat i vissa fall, när man anser att plan- och bygglagen och regelverken inte har följts.

Försvarsmaktens uppgift är att ta till vara totalförsvarsintresset. Det är ett av våra riksintressen, som ytterst baseras på lagstiftning. Det är Försvarsmaktens intresse.

För de allra flesta vindkraftverk har Försvarsmakten inga synpunkter alls. Det är precis därför vi har kunnat få den här utbyggnaden. 260 pro-

cent pratade Anders Borg om. Jag pratar om utökad effekt i produktionen.

Det har verkligen inte varit stillastående. Det har verkligen varit en betydande uppbyggnad. Men Försvarsmakten ska ändå lyfta fram inte minst flygsäkerhetsintressena.

Vad är då de intressen som oppositionen skojar bort? Man måste kunna titta ut och själv navigera på mycket låg höjd för både terräng och hinder och kunna ta sig hem till hemmabasen under moln på låg höjd även i mycket dålig sikt, att sjunka ur moln, det vill säga att gå under dem för att kunna få visuell referens. Hur lågt man då kan gå beror på vilka hinder som finns på marken.

Vindkraftverk är mycket svåra att upptäcka för piloter i dålig sikt. De roterande vingarna kan många gånger vara helt omöjliga att se, och man flyger i hastigheter på 700 till 1 000 kilometer i timmen. Talar vi dessutom om flygutbildning, till exempel på Såtenäs, är det självklart att om det handlar om oerfarna piloter är detta än svårare.

Över land måste man kunna uppsöka marksikt, över hav ha en nödmetod att kunna gå ned mycket lågt för att sedan kunna landa i dåligt väder. Man kan flyga 100 meter över vattenytan. Man måste klara att kunna flyga 30 meter ovan mark och 20 meter ovanför havsytan.

Då tror jag att var och en som tar seriöst på frågan förstår att det finns flygsäkerhetsintressen som man inte bara kan vifta bort eller avfärda med att Försvarsmakten inte är intresserad av vindkraft. Det handlar ytterst om människoliv och att värna säkra inflygningsvägar för flygplan, särskilt om de hamnar i problem. Där finns kärnan i Försvarsmaktens intresse.

Anf. 29 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Miljöpartiet delar bilden att flygsäkerheten inte ska riskeras. Men den här situationen tycks vara ett enbart svenskt fenomen.

Nyligen besökte jag Brasilien tillsammans med näringsutskottet. Brasilien är ett land dit Sverige i dag vill sälja JAS Gripen. När jag frågade Försvarsdepartementet hur det skulle fungera, eftersom Brasilien är ett av de länder som bygger ut mest vindkraft, fick jag beskedet att det inte är något problem i Brasilien. I Brasilien klarar JAS Gripen att flyga runt vindkraftverk.

Det verkar mycket underligt att JAS Gripen skulle kräva andra förutsättningar i Sverige än vad som krävs i de länder dit Sverige har sålt eller vill sälja JAS Gripen.

Försvarsminister Sten Tolgfors nämnde Såtenäs som exempel. Såtenäs i Skaraborg är ett av de områden i hela landet som är värst drabbat av försvarets vindkraftsstopp. Där finns en stor förvåning över försvarets agerande. Man förstår helt enkelt inte det konsekventa när försvaret säger ja och när man säger nej till nya vindkraftverk.

Jag fick besöka områden där försvaret nu har sagt nej till att bygga vindkraftverk precis bakom där det redan står vindkraftverk, längre ifrån själva flygplatsen. Människor förstår inte vad som styr Försvarsmaktens beslut, när man säger nej till vindkraft.

Jag delar försvarsministers bild av att vindkraften i Sverige har byggts ut mycket positivt. Men vad vi ser är att utbyggnadstakten avtar.

Vindkraften byggs ut i mycket långsammare takt i dag än tidigare. Det beror till stor del på det veto som försvaret har använt mot vindkraften.

Branschorganisationen Svensk Vindenergi vittnar om att de inte alls känner igen situationen att försvaret har gått in aktivt och försökt hjälpa till att hitta alternativa placeringar. Deras bild är att försvaret säger nej och åter nej och att man inte får någon motivering.

Som tidigare har nämnts i debatten har Försvarsmakten tydliga instruktioner där det står att man ska bidra till utbyggnaden av vindkraft. Jag får inget tydligt svar från försvarsministern på vilket sätt man bidrar.

I det skriftliga svar som försvarsminister Tolgfors läste upp inledningsvis hänvisar man till att Försvarsmakten varje år i årsredovisningen redogör för vilka åtgärder man vidtar för att bidra till målet om vindkraft.

Jag letade upp årsredovisningen för 2010, den senaste årsredovisningen. Men jag hittade inte ett enda ord om vindkraft i hela årsredovisningen. Jag undrar därför om man tar det här uppdraget på allvar.

Som miljöpartist är jag mycket intresserad av att kunna nå en kompromiss, en lösning, så att flygvapnet och vindkraften kan samexistera. Jag ser därför mycket positivt på att de flesta andra länder har lyckats mycket väl med att låta de här två intressena mötas. Det tycks mycket underligt, som sagt, att det i Sverige skulle vara en helt annan situation där JAS Gripen inte klarar att flyga runt vindkraftverk.

Utbyggnaden av förnybar energi blir ett allt viktigare intresse i Sverige. Det är därför nödvändigt att vi i den här kammaren kan diskutera hur vi kan få en lösning så att den förnybara energin kan få fortsätta växa och att vi kan fortsätta garantera flygsäkerheten.

Att Försvarsmakten intar en ställning som allvarligt hotar vindkraftens utveckling är mycket svårbegripligt när vi ser att många andra länder klarar en samexistens mellan de här två intressena.

Anf. 30 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Försvarsministern har helt rätt i att det handlar om riktlinjer för prövning av nya vindkraftverk. Sedan handlar det om de fall där vindkraftverk har uppförts och Försvarsmakten i efterhand upptäcker detta och tycker att det har gått till på fel sätt.

I början, när man vaknade upp och upptäckte att det byggdes mycket vindkraftverk, lät det ett tag som om väldigt många stod fel och skulle rivas till stora kostnader. Så har det inte blivit, och det välkomnar jag.

Vad gäller riktlinjerna får man självfallet inte kompromissa med flygsäkerheten. Den står i första rummet. Det behövs givetvis områden där man inte bygger höga hus och vindkraftverk nära flygplatserna. Men hur stora behöver de här områdena vara? Behövs verkligen 10 procent av Sveriges yta? Har kanske Försvarsmakten, när man väl upptäckt vindkraftverken, utnyttjat sin starka ställning och tagit i för mycket, tagit ut för stora säkerhetsmarginaler? Och har man i de riktlinjer som man aktualiserade den 1 april förra året och fattade beslut om i oktober verkligen beaktat den instruktion som regeringen har givit, att man också ska bidra till vindkraftens utbyggnad?

Här kan jag tycka att man tog i för mycket och att man nu måste backa igen. Den här ryckigheten är inte bra. Först godkänner man det allra mesta. Sedan är det väldigt svårt, och nu är man på väg till ett balanserat läge. För det handlar om – och det tror jag att vi är överens om i

Prot. 2011/12:18
18 oktober

Svar på
interpellationer

den här debatten – att förena försvarets berättigade intresse av flygsäkerhet och annat med respekten för att det är ett starkt riksintresse att vi klarar vår energiförsörjning även med vindkraft.

Det ska, som sagt, bli intressant att läsa den rapport som kommer snart. Det ska även bli intressant när regeringen så småningom får slita några tvister i de här frågorna.

Anf. 31 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det handlar självklart om att göra en avvägning mellan olika intressen som står mot varandra, men i det här fallet känns det som att det ena intresset har fått väga tyngst.

Nu pratar vi om en yta som är stor som hela Danmark. Vi pratar om en utbyggnad av vindkraften som är mer än den samlade vindkraft som finns i hela Sverige i dag, sju terawattimmar. Självklart är det enormt mycket vindel som står på spel.

Jag tror att försvarsministern har något att göra här. Försvarsministern är ju den som faktiskt kan lösa det här problemet. Det är en sak att vi står här i riksdagen och vill en himla massa. Det är också en sak att vi kanske nu har en miljöminister eller energiminister som ligger på en del. Men låt oss säga att försvarsministern verkligen säger till Försvarsmakten: Det här är inte riktigt proportionerligt. Det handlar om en radie av fyra mil. Det handlar om enormt stora ytor. Ni måste faktiskt hitta andra lösningar.

Då är jag rätt säker på att vi skulle göra stora framsteg på det här området. Hittills tycker jag inte att vi har sett de framstegen. Det är precis som Lise Nordin visade här. När man granskar vad Försvarsmakten har gjort ser man att de faktiskt inte har erbjudit några konkreta lösningar i någon större omfattning. Det är det som är riktigt oroväckande. Att det måste ske någon form av avvägning är vi nog alla helt överens om.

Anf. 32 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Ytterst äger riksdagen landets lagar. Det är alldeles uppenbart hur vi hanterar plan- och bygglag till exempel och också miljölagstiftning. Det är inte politiker som jag som dömer av det. Det är heller inte Försvarsmakten som gör det, som myndighet. Försvarsmakten ansvarar för att värna riksintresset av totalförsvar. Sedan är det andra instanser som ska väga samman detta med andra intressen, riksintressen och annat.

Försvarsmakten gör inte prövningen av ny vindkraft. Man gör sitt remissyttrande, sin bedömning. Sedan finns det en rättsordning för hur detta vägs av i vårt samhälle. Som Staffan Danielsson var inne på kan det i vissa fall slutligen landa i regeringen.

Det är också fel att säga att vi inte alls bidrar till lösningar. Jag nämnde tre stycken tidigare. Det handlar om tydliga riktlinjer som gör det möjligt för kommuner och privata aktörer att förstå hur Försvarsmakten resonerar och var det finns problem geografiskt, att man kan vara med och anvisa alternativa lokaliseringar och att man kan hitta lösningar med alternativa placeringar av sensorer som kompletterar dem som eventuellt störs av vindkraften. Nu har jag sagt det två gånger i debatten.

Sedan är det, tycker jag, intressant att höra det som Lise Nordin säger. Man är också för flygsäkerhet men avvisar totalt att detta är ett relevant perspektiv. Man tror att politiker bedömer bättre än de som sysslar

med flygsäkerhet var det är farligt och var det är ofarligt att flyga och på vilka villkor det sker. Jag värjer mig mycket mot det, för om vi skulle följa det rådet och det sedan händer någonting vet man var ansvaret hamnar. Det är på den politiker som överprövar utan att ha den sakkunskapen i alla fall.

Det här handlar inte om JAS Gripen, som Miljöpartiet gärna vill göra det till. Det handlar om flygsäkerhet. Det handlar också om helikoptrar som flyger lågt, om Herculesplan, om taktiska obemannade flygfarkoster och om Gripenflygplan.

Om det här då inte är ett relevant perspektiv undrar jag varför inte Miljöpartiet driver vindkraftverk nära de civila flygplatserna, mycket närmare. Självklart är det så därför att man egentligen inser att det finns andra saker än bara vindkraften och intresset, som vi alla har, av att bygga ut den.

Det är heller inte hur många vindkraftverken är som är problemet, utan det är var de står. Det är vad diskussionen handlar om.

Jag vill också peka på att detta har haft en rättslig prövning. Miljööverdomstolen slog fast i april 2011 att man saknar anledning att ifrågasätta Försvarsmaktens beslut av den 4 oktober 2010 vad gäller Försvarsmaktens militära flygplatser, de krav den militära flygverksamheten ställer och att vindkraftsetablering på de aktuella platserna påtagligt skulle kunna begränsa flygverksamheten vid tillämpning av riksintresset för försvar enligt miljöbalken.

Det här har alltså prövats. På samma sätt har förvaltningsrätten i Karlstad i september 2011 anslutit sig till Miljööverdomstolens bedömning och avslagit vindkraftsföretagens överklagande. Försvarsmakten har alltså vunnit rättsligt stöd för sitt beslut om riktlinjer i oktober 2010. Då blir det en ännu underligare politisk synpunkt, tycker jag, att säga att det är bara att jag river upp allt det här och ändrar så att det blir som oppositionen vill.

Riktlinjer har tagits fram för att man ska vara tydlig med hur man resonerar, vilket kan vara till stöd för vindkraftsutbyggnaden. Det innebar också betydligt minskade områden för ett antal lokaliseringar, i Kallax, Visby, Uppsala, Karlsborg och Hagshult, något minskade områden för Såtenäs och Ronneby, men en oförändrad 40-kilometersgräns för Malmen och Vidsel.

För de militära flygplatserna redovisar Försvarsmakten också både stoppområden och samrådområden, där man redovisar motiv och bakgrund i fråga om hur man resonerar. Man berättar också om det jag talade om, behov av visuella referenser, lågflygning, start i radarkolonn, hindersbelysning för vindkraftverk i förhållande till exempelvis night vision goggles, mörkerseende och liknande.

Ett antal sådana aspekter redovisas till stöd, tycker jag, för vindkraftsutbyggnaden.

Anf. 33 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Försvarsminister Sten Tolgfors tycks inte vilja kännas vid de delar av Försvarsmaktens instruktioner där det står att man ska ta hänsyn och bidra till utbyggnaden av vindkraft.

Än en gång hänvisar försvarsministern till att försvarets enda intresse skulle vara landets säkerhet. Så är det inte längre, och det tycker jag är

Prot. 2011/12:18
18 oktober

Svar på
interpellationer

klokt, eftersom Försvarmakten inte är det enda samhällsintresset längre, utan man bör kunna kompromissa med andra samhällsintressen.

I Sten Tolgfors svar på min interpellation står det att Försvarmakten i sin årsredovisning redovisar på vilket sätt man bidrar till detta mål. Jag ska än en gång be Sten Tolgfors förtydliga för mig, om jag har missat det, var i årsredovisningen detta nämns, för jag hittar inte ordet "vind" eller "vindkraft" en enda gång.

Min bedömning är därför att Försvarmakten inte tycks vara villig att över huvud taget ta i frågan om situationer där vindkraften stoppas på grund av Försvarmaktens flygplatser.

Jag delar Sten Tolgfors bild av att miljödomstolen brukar gå på Försvarmaktens yttranden och det enbart. Därför innebär situationen att Försvarmakten i dag har ett veto. Miljödomstolen väger inte alls olika samhällsintressen mot varandra, för den skrivningen, juridiskt, i miljöbalken är sådan att Försvarmaktens intressen går före.

Det är ett väldigt stort ansvar man har gett Försvarmakten, och därför är det också väldigt viktigt att man kan var ödmjuk och se att det finns fler intressen. Det är inte alls så att Försvarmakten enbart skriver ett remissyttrande kring sin egen ståndpunkt; det innebär de facto ett veto i de här frågorna.

Jag vill slutligen upprepa att detta tycks vara ett svenskt fenomen. Situationen tycks inte finnas i något annat land, utan exempelvis i Danmark, Brasilien och USA tycks försvaret kunna samsas med vindkraftsutbyggnaden. Vad är det som gör att de svenska förutsättningarna omöjliggör att JAS Gripen kan flyga runt vindkraftverk? Vindkraft blir en allt vanligare företeelse i världen, och ett modernt flygvapen bör kunna hantera ett vindkraftverk. Slutsatsen blir att de svenska JAS Gripen är helt verkningslösa i alla länder som har vindkraftverk.

Anf. 34 Förvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Det där är så klart inte ens seriöst. Det är givetvis så att det går att förena samhällets intressen för förnybar energi i form av vindkraft med Försvarets intressen.

Detta är heller inte bara ett svenskt problem. En mast är en mast och ett hinder för flygplan, oavsett vilken flagga som sitter på flygplanet. Det är fråga om var masterna står, det vill säga om man är klok nog att inte bygga dem där de kan utgöra hinder för flygverksamheten.

Årsredovisningen för 2010 består inte bara av ett huvuddokument, utan i en bilaga finns det 1 ½ sida från Försvarmakten om vindkraft.

Försvarmakten har yttrat sig över 20 000 olika föreslagna verk. I 80 procent av fallen har man inte haft några synpunkter. Men här målas det upp som att detta är det stora hindret för vindkraftsutbyggnaden i Sverige i dag. Samtidigt har vi hört, både i den här debatten och tidigare, att vindkraften har byggts ut med 260 procent under den här regeringen. Det stärker inte riktigt ert case för att Försvarmaktens värnande av flygsäkerhet skulle vara ett så oerhört omfattande problem som ni i oppositionen försöker göra gällande.

Jag nämnde också tidigare att det här är ett flygsäkerhetsproblem och inte ett JAS 39 Gripen-problem. Vi har även helikoptrar som flyger lågt, och vi kan ha andra plan som hamnar i problem som gör att de behöver

kunna ha visuell navigering och säkra inflygningsvägar. Det är grunden i resonemanget.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att inte som politiker säga till Försvarsmakten – som ska vara proffs på detta – att ni förstår inte flygsäkerhet, utan det gör jag bättre. Då tar vi på oss ett oerhört stort ansvar i politiken för saker som rimligen ligger lite utanför vårt eget specialistområde. Så är det i alla fall för mig.

Det är självklart på det sättet att domstol tillämpar lag och riksdagen stiftar lag. Det är precis också vad Miljööverdomstolen gör. Försvarsmakten har att värna riksintresset. Vi har flera gånger redovisat att de också medverkar till alternativa lösningar, tydlighet kring vilka villkor man ser framför sig och också komplettering med andra sensorer för att ibland kunna medge en förenkling av vindkraftsutbyggnad.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

12 § Svar på interpellation 2011/12:24 om Posten i södra Stockholm

Anf. 35 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat infrastrukturministern

- om hon avser att verka för att Posten AB har den kapacitet och kompetens som krävs för att utföra den samhällsviktiga postservicen,
- vilken beredskap hon avser att Posten AB ska ha för att kunna lösa en sådan akut situation som man nu hamnat i samt
- vilka åtgärder hon kommer att vidta för att detta inte ska hända igen.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill börja med att säga att det naturligtvis är djupt beklagligt med de problem som har uppstått med utdelningen i södra Stockholm. Posten utför en vital samhällsservice, och det är viktigt att den fungerar väl. Därför finns reglering på postområdet för att säkerställa att bolaget hanterar posthanteringen på ett korrekt sätt och en tillsynsmyndighet, PTS, som övervakar att regleringen följs.

Från Posten har jag inhämtat att det efter sammanslagningen av postkontor i södra Stockholm under tidig vår 2011 har funnits inkörningsproblem. Vidare har under tidig höst ett flertal brevbärare sagt upp sig med underbemanning och kvarliggande post som resultat. Bolaget har dock arbetat intensivt för att komma till rätta med problemen, och genom inlåning av erfaren personal från andra kontor bedömer bolaget att det inte längre kvarstår något problem i förhållande till kunderna.

Rapportering av en konkret åtgärdsplan till PTS ska ske den 15 december. Till dess ska bolaget ha implementerat en långsiktig lösning med organisation av ordinarie personal.

Verksamheten i Posten bedrivs i aktiebolagsform. Det ägaren vill att bolaget ägnar sig åt definieras i ändamålsparagrafen i bolagsordningen. Där står att bolaget ska ”tillhandahålla rikstäckande postverksamhet”. Bolagsordning och övriga ägarfrågor beslutas av bolagsstämman. Det är sedan styrelse och ledning som ansvarar för att uppdraget fullgörs.

Frågor som kapacitet, kompetens och krisberedskap tillhör den operativa verksamheten. Det är därför bolagets ledning som ansvarar för dessa frågor. Jag har förtroende för bolagets styrelse och ledning och att de gör sitt yttersta för att säkerställa att bolaget levererar i enlighet med de krav som ställs på bolaget.

Anf. 36 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! På den här punkten brukar man enligt alla artighetskriterier här i kammaren tacka för svaret. Men det finns faktiskt inget svar att tacka för när det gäller denna interpellation, och därför får jag hoppa över den biten.

Jag ska också be kammaren och statsrådet om ursäkt för att jag inte använt rätt benämning. Det heter Post Nord AB nu. Det ska vara korrekt på alla punkter.

Herr talman! Om jag skulle ställa en interpellation om snökaoset och järnvägen som har varit väldigt omdiskuterat, det har tillsatts statliga utredningar och så vidare, och kanske nämna SJ någon gång för mycket i interpellationen så skulle det ju inte räcka med att ett statsråd som inte är ansvarigt för järnvägsfrågor kom hit och förklarade att det här är en bolagsfråga som inte är intressant för någon annan än bolagsledningen och bolagsstyrelsen själva.

Om jag skulle skriva en interpellation till energiministern som handlade om varför kärnkraftverken, kanske särskilt Ringhals, inte kommer i gång och fungerar och i det fallet kanske nämna Vattenfall AB någon gång för mycket så skulle det inte räcka med svaret: Det här är en intern fråga för bolagets ledning, och därför tänker jag inte debattera den.

Herr talman! Jag struntar ärligt talat i vem som svarar på mina interpellationer. Men jag ställer dem till Sveriges regering som är ett kollektiv i det här sammanhanget. I det här fallet är det ett antal tusen människor i Stockholms södra förorter som inte har fått sin post, och resultatet har i några fall inneburit att människor har hamnat hos kronofogden. Är det då fasoner att komma hit och, skulle jag vilja säga, kränka kammaren och säga: "Frågor som kapacitet, kompetens och krisberedskap tillhör den operativa verksamheten. Det är därför bolagets ledning som ansvarar för dessa frågor. Jag har förtroende för bolagets styrelse ..."

Det duger inte, herr talman! Jag skriver i min första fråga: "Avser statsrådet att verka för att Posten AB har den kapacitet och kompetens som krävs för att utföra den samhällsviktiga postservicen?" Det är det som är det intressanta i den här interpellationen, och jag beklagar verkligen att den kompetens som borde finnas i regeringen inte finns.

Den samhällsviktiga postservicen är reglerad i postlagen, och det ska ges ett uppdrag från regeringen till någon av aktörerna på postmarknaden. Att så ska vara när man har en avreglerad postmarknad är någonting som finns i en bred överenskommelse. Det är just utifrån det uppdrag som Post Nord AB har som jag ställer mina frågor. Då duger det inte, herr talman, att säga att det här är frågor som bara berör bolaget, styrelsen och bolagets ledning. Jag har inte ställt några pekuniära frågor om bolaget eller någonting annat. Jag har frågat hur man ska klara postservicen, som är en samhällsfråga och som regleras i postlagen. Då kan man inte säga på detta sätt.

Jag skulle slutligen vilja fråga: Vad avser statsrådet att göra för att Posten faktiskt ska vidta de åtgärder som behövs? Detta måste ju åtgärdas nu. Fler ska inte behöva hamna hos kronofogden på grund av detta. Hänvisa nu inte återigen till styrelsen, för det är inte det frågan handlar om. Du är här som representant för regeringen och inte som representant för Posten AB.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 37 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Till skillnad från interpellanten vill jag tacka så mycket för frågan. Den är viktig. Posten har en viktig uppgift. Jag ska försöka svara så gott jag kan. Det är dock viktigt att ha rätt fakta i den här frågan. Oavsett ägandeformer när det gäller Post Nord ska för det första Posten tillhandahålla rikstäckande verksamhet.

För det andra är Posten fortfarande en av världens absolut bästa post-verksamheter. Jag tycker att svenska folket ska vara stolt över sitt postverk. Man ska vara stolt över de brevbärare som varje dag i regn och rusk, snö och kyla går ut med brev till våra medborgare. De gör ett fantastiskt bra jobb. Jag är glad över att Sverige har ett sådant postverk, och de anställda på postverket ska verkligen premieras för ett fantastiskt bra arbete.

Nu har Posten haft problem. Det beror i första hand på en omfattande digitalisering. Antalet försändelser har minskat dramatiskt i Sverige och fortsätter att minska dramatiskt. Det här är någonting som vi i normala fall tycker är bra därför att det då blir billigare, och resurser kan överföras till andra områden. Det drabbar dock postverket ganska rejält naturligtvis. Man får slå ihop postkontor. Man får skapa nya rutiner. Och i denna process har ett antal brevbärare sagt upp sig. Det är mycket beklagligt. Jag delar Börje Vestlunds oro för de personer som har fått sina postförsändelser försenade.

Vi ska i alla fall vara klara över att postförordningen kräver att Posten ska leverera minst 85 procent av sin post i tid till rätt mottagare. Posten ligger konsekvent, under en längre tid, en bra bit över kravet, 93–96 procent, oavsett om verksamheten hindras av allvarliga yttre omständigheter som askmoln eller snöoväder.

För det tredje har Posten vid internationell jämförelse en särställning med sina mycket höga kvalitetsnivåer. De problem som har rått i området södra Storstockholm ska nu enligt Posten vara åtgärdade. Jag vågar tro att Posten har mycket hög uppmärksamhet på detta, inte minst på grund av de kundrelationer man har och den uppmärksamhet som störningarna har medfört.

Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Under min första mandatperiod här i riksdagen satt jag i trafikutskottet. Mitt ansvarsområde var just postfrågor. Jag kan instämma i allt det goda som man kan säga om svenska Posten. Det är faktiskt så att vi är världsbäst på väldigt många områden.

Under min tid i trafikutskottet, under förra mandatperioden och faktiskt även förra året, var det vi diskuterade här att lantbrevbäringen fungerade mindre bra på sina håll, att man fick åka flera kilometer i glesbygd för att få sin post. Det var möjligen så att man upplevde att till-

synsmyndigheten inte tog missnöjda kunder riktigt på allvar. Det var ungefär den nivå vi diskuterade på.

Till saken hör också att det kanske var ett par tre gånger per år som vi diskuterade Posten därför att det hade hänt någonting allvarligt där.

Det är därför det är intressant att se att tillsynsmyndigheten PTS, som jag uppfattar vara en ganska aktiv tillsynsmyndighet av it och telefoni, där man har haft stora förändringar på gång, faktiskt när det inte fungerar har struntat i Posten. Först så sent som den 9 september, flera månader efter att det här hade havererat, lämnar man ett pressmeddelande där man säger att det ska vara klart i mitten av september.

För mig är detta helt obegripligt. Om ett sådant företag, del av postväsendet i Sverige, som är så fantastiskt att man har klarat av att leverera 85 procent i tid, att alltid ligga över kravet och att faktiskt också ha få klagomål är det ändå underligt att det ska ta så lång tid. Och det här drabbar enskilda.

Låt mig peka på några saker som faktiskt innebär stora problem i det här sammanhanget. Att man har stor tilltro till det svenska postväsendet, oerhört stor tilltro, innebär till exempel att sjukvården ofta, för att garantera att patienterna verkligen får sina kallelser till undersökningar och andra saker, använder sig av posten. Det har naturligtvis varit så att människor har gått miste om sina operationstider och fått ställa sig i operationskön igen på grund av det som har hänt.

En annan sak, som jag vet att statsrådet är engagerad i, är e-handel. Den är mycket viktig. Det är en stor fråga. Men vi vet också att det har varit en del inkörningsproblem där. Det är klart att säljarna inte kan garantera leveransen av de varor som man beställer via e-handel. Då är det klart att det trots allt blir väldigt stora problem.

Jag skulle inte ha ställt den här interpellationen – jag skulle möjligen ha ställt någon gnällig fråga, det kan jag väl tillstå – om det här hade varit någonting som hade pågått i fjorton dagar, tre veckor eller kanske någon månad. Men det här har pågått i flera månader. Det är faktiskt så det är. Människor måste söka efter vilken räkning det är som kommer den här månaden. Vad är det som jag inte har räknat med men som jag tror kanske kommer den här månaden eller nästa månad och som jag nu måste undersöka för att inte hamna hos kronofogden? Det här är allvarliga problem. Dem kan man inte avvisa.

Svara nu på frågorna! Har man den kapacitet och kompetens som krävs för att klara den samhällsviktiga postservicen? Det är en fråga som regeringen måste avgöra. Det är inte en fråga som tillfaller ägarna.

Sedan kan jag faktiskt ställa frågan om man har krisberedskap när det ska ta nästan ett halvår att få ordning på ett stort problem som har uppstått i verksamheterna.

Anf. 39 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag ska svara väldigt tydligt på Börje Vestlunds intressanta interpellation, som är väldigt viktig. Svaret är ja. Min bedömning är att Posten har den förmåga, såväl kapacitet som kompetens, som krävs för att utföra den samhällsviktiga postservicen. Det är det tydliga och enkla svaret.

Ibland undrar man vad det är vi pratar om egentligen. Vi har ett bolag som har en extrem omställningsprocess. Tittar vi på Danmark får vi en

försmak av vad som kan hända. I Danmark kommunicerar inte längre myndigheter med medborgarna med brev. Man använder e-post, om inte någon i särskild ordning begär att få brev. I det danska postväsendet har kapaciteten och försändelserna gått ned enormt.

I Sverige är vi på väg åt det hållet, om än inte lika dramatiskt. Detta leder till att bolaget får helt andra rutiner. Man får slå ihop postkontor. Och i denna process har ett stort antal brevbärare samtidigt sagt upp sig. Det är beklagligt, men låt inte detta svärta ned detta fina bolag.

Posten är i världsklass. Posten gör ett fantastiskt arbete. Det är inte så att man väntar på att tillsynsmyndigheten PTS ska komma med några frågor och begära en massa svar och utredningar. Posten har själv, utan PTS, reagerat kraftigt. Min bedömning är att Posten redan nu har kommit till rätta med problemen och att vi inte ska ha några problem framgent. Vi kommer fortsättningsvis att se försändelser till över 90 procent levereras i tid, vilket är väl över postförordningens krav.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag kan nu tacka för svaren av den enkla anledningen att jag nu faktiskt fick svar på det som statsrådet inte ville svara skriftligt på. Är det något slags hederskodex på Finansdepartementet att ingen fråga som rör de statliga företagen får man någonsin svara på på något annat sätt än att detta är styrelsens ansvar? I detta fall var det ännu värre. Det var faktiskt så att det var ett regeringsuppdrag som man hade gett detta statliga bolag.

Jag kan ta ett annat exempel från min hembygd Stockholm. Det har varit en stor debatt om ett äldreboende i en förort där man inte har skött sig. Skulle nämnden då inte ha gått in och stoppat detta därför att det nu var någon annan juridisk person som skulle ta en stor del av ansvaret för detta?

Det är inte möjligt. Det är ett samhällsuppdrag som Posten AB har, och då tycker jag inte att man ska komma till kammaren med ett svar som inte anstår en svensk regering som har ambitionen att lösa de stora samhällsproblemen.

När det gäller denna extrema omställningsprocess har jag suttit i denna kammare i omkring tio år, och man påstod redan på den tiden att man hade extrema omställningsprocesser. Omställningsprocesser kan vara på olika sätt, men jag tror inte att de kan vara extrema i mer än tio år. Man visste redan när jag började arbeta med dessa frågor och långt innan dess att mängden post skulle minska. Men när man tittar på statistiken ser man att det sällan blir en så stor och dramatisk nedgång som man hade trott.

Man har gjort en del saker. Men kom inte och påstå i detta sammanhang att Posten har lyssnat på de boende och på sina kunder, för det har man inte. Det var först när detta togs upp i medierna som åtgärdsplanerna sattes in. Det var då man gjorde det, och det var några veckor innan PTS blev inblandad.

Anf. 41 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag ska framföra några synpunkter. Jag var mycket tydlig i mitt svar till Börje Vestlund. Detta kan man uppfatta på flera sätt.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

Man kan raljera över det eller vara glad över att man fick svar. Jag hoppas ändå att interpellanten är nöjd med att han fick svar.

Sedan tror jag att vi har helt olika syn på hur man styr denna typ av bolag. Vad regeringen gör är att man bestämmer sammansättningen av styrelsen för Posten Nord. Sedan utser styrelsen verkställande direktör som i sin tur utser de personer som han vill arbeta med.

När man har problem i denna typ av bolag, som man har haft med säkert ödesdigra konsekvenser för enskilda personer i södra Storstockholm, kan man tänka på olika sätt. Det ena är: Har man förtroende för bolagets ledning? Har man förtroende för bolagets styrelse? Om man inte har det byter man ut dem. Har man det talar man med dem och försöker förstå vad som har hänt.

Det andra sättet är att man klampar in själv. Man tar breven själv, cyklar i väg på en cykel eller gör ett politiskt ingripande. Jag tror inte på den idén. Jag tror att vi ska ha företag som har professionella styrelser som känner ägarens stöd och som känner ett stort ansvar för sin verksamhet. Det är möjligt att vi här har lite olika syn på det.

Till slut vill jag bara upprepa att jag tycker att problemet i södra Storstockholm är beklagligt. Det har säkert gett upphov till fatala konsekvenser för ett antal medborgare. Men för den skull ska detta inte färga av sig på hela Posten som är ett fantastiskt fint företag som jag, interpellanten, övriga i kammaren och svenska folket ska vara mycket stolta över.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2011/12:26 om uranbrytning

Anf. 42 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig om jag avser att verka för att regeringens ståndpunkt ska vara att uranbrytning ska förbjudas i Sverige samt om hur jag och regeringen skulle ställa oss till en ansökan om uranbrytning som uppfyller samtliga miljökrav.

Jag kan konstatera att Jonas Sjöstedt har ställt frågan om den hypotetiska ansökan också till den förra näringsministern, Maud Olofsson. Låt mig därför upprepa det svar som Jonas Sjöstedt fick så sent som i maj i år.

För uranbrytning finns en omfattande tillståndsprocess som vi är bundna av. Det är regeringens uppfattning att vi har ett starkt och tydligt regelverk för hantering och utvinning av mineral. Jag anser att lagstiftningen både ger möjligheter till utveckling av nödvändiga kunskaper om vad som finns i vår berggrund och ställer skarpa krav – inte minst miljömässigt – på vad som ska uppfyllas i en tillståndsprocess. Alla ansökningar som kommer in avser jag att behandla med respekt och i enlighet med vår lagstiftning.

Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Som näringsministern påpekar har denna debatt förts tidigare i kammaren. Jag har själv fört debatten med näringsministerns företrädare Maud Olofsson.

Det finns två skäl till att frågan återkommer. Det första är, om jag har förstått det rätt, att Centerpartiet, som näringsministern tillhör, skärpt sin hållning i denna fråga och på sin stämma tagit ett beslut om att man ska verka för ett förbud mot uranbrytning i Sverige. Det är någonting som jag som vänsterpartist måste välkomna. Det är den åsikt som även vi i Vänsterpartiet har. Vi kan konstatera att det finns en parlamentarisk majoritet i denna kammare för ett förbud mot uranbrytning. Vi är villiga att använda den majoriteten närhelst Centerpartiet är villigt att använda densamma.

Det andra skälet till att denna fråga kommer tillbaka är att jag inte tyckte att jag fick något riktigt svar av Maud Olofsson. Jag måste tyvärr säga att jag inte tycker att jag fick så mycket svar i dag heller på dessa två frågor.

Herr talman! Bakgrunden är allvarlig. Uranbrytning är en verksamhet med mycket betydande miljörisker. Det gäller såväl själva brytningen när man får fram uranet som i sig är giftigt, det gäller arbetsmiljön för dem som arbetar i samband med brytningen, och det gäller inte minst det farliga avfall som man får för generationer framöver. Uranbrytningens miljörisker är en del av kärnkraftens pris.

Vi har provat detta i Sverige. Vi har brutit uran i Billingen i Västergötland. Det har tagit årtionden och kanske uppemot en halv miljard kronor i kostnader att sanera efter den brytningen. Det visar hur miljöfarlig denna verksamhet är.

I dag pågår uranjakten för fullt i län som Västerbotten, som jag själv kommer från, och i Jämtland. Där prospekterar nu företagen i hopp om att Sveriges regering ska tillåta uranbrytning. Detta är regeringens ansvar därför att det är på grund av regeringens otydlighet i denna fråga som man hoppas få bryta uran i Sverige. Regeringen har nämligen inte bara att hantera en lagstiftning. Regeringen äger frågan rent politiskt. Oavsett om lagarna uppfylls eller inte – vi förväntar oss av regeringen att den följer lagarna – kan regeringen säga nej av politiska skäl. Hade vi haft en rödgrön regering i Sverige hade vi sagt nej. Det är det som denna fråga gäller.

Jag menar att den andra delen av svaret är ett sätt att försöka att inte svara på denna fråga: Vad säger regeringen om man hamnar med denna heta potatis i sitt knä, om man får denna ansökan på sitt bord, eller hur man ska uttrycka det? Den frågan väntar fortfarande på ett svar. Vilken är regeringens politiska hållning till uranbrytning i Sverige?

Därför blir det också intressant att höra: Har Centerpartiet försökt ändra regeringens ståndpunkt? Andra ministrar har varit ute och flaggat för att de kan tänka sig att ha uranbrytning i Sverige. Har ni tagit upp frågan? Är det som med svaveldirektivet att Moderaterna kanske har motsatt sig det och lite grann kört över Centerpartiet, eller har ni avvaktat med att ta upp denna fråga? Kommer ni att ta upp frågan om att införa ett förbud mot uranbrytning? Kan vi vänta oss ett regeringsinitiativ i frågan? Det är det som den första delen av frågan handlar om.

I grunden handlar det också om var Centerpartiet står. Jag välkomnar att man har tagit ett beslut på sin stämma om att vara för ett förbud mot uranbrytning. Det är bra och viktigt. Men frågan är: Är man beredd att också driva den frågan i riksdagen och regeringen? Om man inte gör det har man faktiskt ett trovärdighetsproblem.

Anf. 44 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag kanske ska fortsätta där Jonas Sjöstedt slutade. Han talade om ett trovärdighetsproblem.

Det är ingen hemlighet att Centerpartiet inte gillar uran. Skulle vi få bestämma mol allena skulle vi kanske inte ha någon uranbrytning i Sverige.

Däremot känner jag mig mycket trygg med att vi har ett kommunalt veto i Sverige, vilket betyder, åtminstone tills i dag, att vi inte har brutit uran.

Jag måste ställa en fråga till Jonas Sjöstedt. Vad betyder det kommunala vetot för Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet? Innebär det att ni inte litar på era företrädare ute i kommunerna? Jag kan i alla fall säga en sak och ge ett klart besked: Som centerpartist litar jag på mina företrädare ute i kommunerna och tror också att de kommer att kunna göra ett bra jobb och sätta ned foten.

Däremot oroar jag mig betydligt mer för konsekvenserna av Vänsterpartiets och Jonas Sjöstedts förslag om att förbjuda uranprospektering. Prospektering är en grundförutsättning för en fungerande och växande gruvnäring. Dessutom innebär prospektering en ganska bra kartläggning när det gäller att veta vad vi faktiskt har i berggrunden.

Förbjuder man uranbrytning betyder det de facto, med nuvarande tekniska lösningar, ett förbud mot all prospektering efter nya fyndigheter. Därför undrar jag hur det ska gå till.

Varför vill Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt lägga en död hand över svensk prospektering och gruvindustri?

Varför vill Sjöstedt stoppa den här fantastiska och efterlängtrade tillväxten för det lokala näringslivet i mindre kommuner i Norrlands inland?

Varför nekar du, Jonas Sjöstedt, och ni i Vänsterpartiet små kommuner – till exempel Lycksele, Storuman, Pajala och Jokkmokk som i decennier har dragits med problem med arbetslöshet och en stor utflyttning i synnerhet när det gäller kvinnor och unga – en chans till den vändning som gruvnäringen nu har etablerat och också i fortsättningen kommer att bidra till?

Många i norra Sverige har röstat på Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt, så jag undrar vad du, Jonas Sjöstedt, ska säga till dessa människor. Jag tycker att det här med prospektering och ett förbud mot prospektering egentligen är ett problem.

Som sagt: Jag litar på våra kommunala företrädare men undrar återigen: Varför har du, Jonas Sjöstedt, så liten tilltro till dina partikamrater ute i kommunerna?

I detta anförande instämde Inger Fredriksson (C).

Anf. 45 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! I diskussionen om uranbrytning och ingrepp i naturen förekommer ofta påståenden om att det blir fruktansvärda sår i naturen och om att irreparabla ingrepp sker. Det sägs också att arbetsmiljön vid uranbrytning är betydligt sämre än vid brytning av annat mineral.

Men vi ska komma ihåg att uran är vanligt förekommande i de flesta bergarter och jordarter över hela världen. Där man hittar uran hittar man också torium och kalium men i mindre koncentrationer. I Sverige finns

de rikaste fyndigheterna av uranhaltigt skiffer i Billingen – ca 300 gram per ton, det vill säga 0,03 procent. De högsta uranhalterna man hittat ligger på nära 20 procent – i Kanada. Från industrin säger man att det för att vara brytbart ska vara minst 0,1 procent. Den hittills högsta kända uranhalten i Sverige ligger alltså på en tredjedel av vad industrin bedömer som brytbart.

Om det finns brytbara mängder och det här kan tas upp på ett miljövänligt sätt – i linje med vad miljöbalken föreskriver – och om det finns ett folkligt stöd på orten bör, tycker jag, regeringen behandla en sådan här ansökan godvilligt.

Anf. 46 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Även jag vill uttrycka min glädje över Centerpartiets beslut på sin stämma. Man vill ha ett lagstiftat förbud mot uranbrytning. Det innebär, som sagt, att vi i denna riksdag kan nå en majoritet och därmed förbjuda uranbrytning.

Miljöpartiet har i år, precis som vi gjort många andra år, väckt en motion där vi föreslår en utredning syftande till ett förbud mot uranbrytning.

Uranbrytning är en verksamhet som har en enorm miljöpåverkan. Ett av de kanske tydligaste bevisen på att uranbrytning är en icke önskvärd verksamhet kan man få om man tittar på var det runt om i världen bryts uran. Såvitt jag kunnat hitta finns det inte något enda område i hela världen där uran bryts och det inte bor en utsatt befolkning.

Sverige köper i dag ganska mycket uran bland annat från Namibia och Uzbekistan, och vi köper från delar av Kanada och Australien, som visserligen är rika länder, men enbart från områden där en ursprungsbefolkning bor – indianer i Kanada och aboriginer i Australien. Just situationen att det är ekonomiskt och demokratiskt svaga grupper som i dag drabbas av uranbrytning tycker jag är ett av de tydligaste exemplen på miljöorättvisa.

Sverige har också, som sagt, haft brytning – fram till år 1969 utanför Skövde i Ranstadsverket. Den verksamheten upphörde därför att man såg spår av olika miljögifter i grundvattnet. Den lokala protesten blev alldeles för stor. I dag har kommunerna möjlighet att säga nej till brytning; man har möjlighet till veto mot själva brytningen men inte mot prospekteringen.

Vi vet att priset på uran i världen har stigit. Därför börjar det bli ett ökat tryck från många utländska företag på att ännu en gång bryta uran i Sverige. Man kan ju tjäna pengar på det.

Annie Lööf har i den här interpellationsdebatten framhållit att vi har ett regelverk för brytning av bland annat uran. Men de här företagen gör bedömningen att de skulle kunna bryta uran i Sverige. Annars skulle de inte investera hundratal miljoner i att leta efter uran.

I Sverige befinner vi oss alltså nu i en situation där det behövs en politisk ståndpunkt kring huruvida man vill ha uranbrytning eller inte. Regelverket i sig ger uppenbarligen inte någon tydlig riktlinje. Vi har kommunpolitiker från samtliga partier på flera av de här orterna, bland annat i Skövde, där man är enig om att inte vilja ha brytning. Man söker hjälp från oss i riksdagen och ber om tydlighet. Man önskar ett förbud mot

Prot. 2011/12:18

18 oktober

Svar på
interpellationer

uranbrytning så att man kan få andas ut och slippa den kamp mot de utländska uranbrytningsföretagen som pågår år ut och år in.

Det är dags för ett politiskt klargörande av var regeringen står i frågan om uranbrytning. Jag bjuder gärna in Annie Lööf och Centerpartiet till att rösta för den motion som vi väckt och som är i enlighet med den politik som Centerpartiet uttryckt på sin stämma om att förbjuda uranbrytning i Sverige.

Anf. 47 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka för inspielen i den här interpellationsdebatten. Interpellationsinstrumentet används till att kontrollera regeringen, inte enskilda partier. Jag står här med två hattar, men min främsta hatt i interpellationsdebatten är den som näringsminister och företrädande Alliansens politik.

Som partiledare för Centerpartiet kan jag säga att Centerpartiets linje är glasklar. Centerpartiet fattade på sin partistämma beslut om tre delar: Centerpartiet säger nej till uranbrytning. Centerpartiet verkar för att ingen uranbrytning sker i Sverige. Centerpartisterna vill se en utredning om en lagstiftning mot uranbrytning.

Detta är Centerpartiets ståndpunkt som vi intagit därför att vi är ödmjuka. Vi lyssnar in den oro som finns bland befolkningen i de delar av landet där prospektering förekommer.

Men en viktig signal som centerpartisterna skickade till mig som partiledare är också att det är stor skillnad mellan prospektering och brytning. Prospektering är en förutsättning för att ha en växande gruvnäring i det här landet, en förutsättning för att inlandskommuner och företag som livnär sig på jobb inom gruvnäringen ska ha sysselsättning, skapa tillväxt och skapa skatteintäkter så att vi kan ha en levande glesbygd och en levande landsbygd samt fungerande välfärdssystem. Det är oerhört viktigt att skilja mellan just prospektering och brytning.

Men jag står här i dag som minister i en alliansregering. Vi har ingen gemensam politik när det gäller uranbrytning. Där har vi olika åsikter. Anledningen till att vi inte behövt ta ställning är att ingen ansökan kommit in. I Sverige har det sedan 1970-talet inte inkommit någon ansökan på området. När en sådan ansökan inkommer kommer jag, som jag här inledningsvis sade, givetvis att behandla frågan enligt den lagstiftning som finns. Jag har då möjlighet att diskutera med mina kolleger i Alliansen. Men positionen när det gäller Centerpartiets ståndpunkt och min roll som partiledare är glasklar.

Uranbrytning är allvarligt. Som jag tidigare sagt finns det en oro bland befolkningen. Men vi i regeringen får formulera den politiken först när den blir aktuell.

Det är lite illavarslande att man från oppositionen – som stödparti till Socialdemokraterna har man ju haft den möjligheten – inte har arbetat för det som man nu i opposition försöker jobba för. Det är också illavarslande att man slår på stora trumman när det gäller prospektering.

Att förbjuda uranprospektering är inte praktiskt genomförbart. Uran finns i allt urberg, och uranet fungerar som en vägvisare till de guldfyndigheter som finns exempelvis i Västerbotten. Att säga nej till uranprospektering skulle innebära ett dräpshot mot en av basindustrierna i det här

landet, nämligen gruvnäringen som nu är på stor framgångsmarsch inte minst i norra Sverige.

Jag skulle vilja fråga Jonas Sjöstedt, inte minst om han har en politik för att förbjuda uranprospektering och förbjuda att man letar efter de fyndigheter som finns i berggrunden, om han vill åka till de orter som finns – inte minst i Jonas Sjöstedts eget hemdistrikt – och i Lycksele i Västerbotten berätta för kommunledningen och medborgarna varför det är så fel att Lappland Goldminers satsar på guldfyndigheterna i Fäboliden. Just mineraler och fyndigheter som uran och guld ligger nämligen väldigt tätt tillsammans.

Det är väldigt tydligt vad Centerpartiet tycker vad gäller brytningen, men det är också väldigt tydligt vad Centerpartiet tycker om prospekteringen. Jag tror att det är viktigt att regeringen diskuterar bägge dessa delar om det är så att en ansökan landar på bordet.

I detta anförande instämde Staffan Danielsson, Inger Fredriksson, Helena Lindahl och Göran Lindell (alla C).

Anf. 48 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Näringsministern pratar om de två hattar hon har med sig till denna debatt. Det kanske är bra att det är hon som är partiledare, så att det inte blev tre hattar i debatten. Det kan ju bli mycket.

Jag kan förstå att Centerpartiet har en ståndpunkt och att de inte har fått gehör för den i regeringen. Så är det ibland; man kompromissar. Men om regeringen inte har någon ståndpunkt, som ministern säger, sträcker jag nu ut en hand. Ta oppositionens ståndpunkt, så kan riksdagen lägga en linje där vi slår fast detta och där regeringen är oförmögen att formera en politik! Centerpartiet har chansen att sätta i gång en utredning om och verkställa ett förbud mot uranbrytning i Sverige. Jag skulle välkomna det, för det skulle vara en mycket stark miljöståndpunkt och också göra klart för företagen vad det faktiskt är som gäller.

Sedan frågar Annie Lööf mig om förbud mot uranprospektering. Även Helena Lindahl har tagit upp detta. Det finns ett problem med det argumentet, och det är att Vänsterpartiet aldrig har föreslagit något förbud mot uranprospektering. Det är en pråktig uppvisning i att slå in en öppen dörr. Det är ett gammalt känt debattknep att angripa en ståndpunkt som motståndaren inte har, för då slipper man diskutera det huvudfrågan gäller.

Det vi har motionerat om är ett kommunalt veto där undersöknings- tillståndet avser just uranbrytning. Det är väldigt få av undersökningstill- stånden som avser just uran som mineral. Självklart finns uran på alla möjliga håll, men det är två helt olika saker. Jag tycker att rätt ska vara rätt i debatten, så släpp den argumentationen!

Sedan har vi frågan om den kommunala vetorätten. Jag är varm an- hängare av den, och den ska självklart gälla också uranbrytning. Men om man tror att den är tillräcklig motsäger man ju sig själv om man tycker att det behövs ett nationellt förbud mot uranbrytning, vilket Centerpartiet gör. Argumentationen haltar alltså en smula.

Jag menar att det mycket väl kan finnas kommuner där vare sig Cen- terpartiet eller Vänsterpartiet styr som skulle vilja bryta uran, med de stora miljörisker det medför. Då menar jag att ett nationellt förbud är

Prot. 2011/12:18
18 oktober

Svar på
interpellationer

nödvändigt, och uppenbarligen har Centerpartiet dragit samma slutsats. Alltså är det kommunala vetot bra, men det är inte tillräckligt. Det förvånar mig att Centerpartiet kan vara för ett kommunalt veto mot vindkraft men inte tänka sig ett kommunalt veto mot uranprospektering. Jag tycker att det saknar sinne för proportioner.

Moderaten Johan Johansson har också deltagit i debatten, och jag förstår hans inlägg som att det är en överdrift att säga att detta kan leda till stora miljöolägenheter och fruktansvärda sår i naturen. Men vad är vår erfarenhet i Sverige? Är inte Billingen ett exempel just på stora, verkliga och faktiska miljöproblem? Det var därför man avbröt brytningen. Det är all erfarenhet vi har på detta område. Borde inte halv miljard i kostnad för sanering stämma till eftertanke?

Det är uppenbart att Moderaterna, precis som Folkpartiet, är öppna för uranbrytning i Sverige. Detta hänger naturligtvis samman med kärnkraftsfrågan. Här kommer, tycker jag, en principiellt viktig fråga till Annie Lööf. Om man har kärnkraft är det, menar jag, ett tungt argument för att man också ska ta den miljörisk uranbrytningen innebär. Annars tas den av någon annan – i Uzbekistan, Namibia, Kanada eller Australien.

Nu har regeringen tyvärr öppnat för att bygga nya reaktorer i Sverige, trots att vi har fullgoda alternativ. Det är vindkraft och andra energiproduktionsformer. Hur ser näringsministern på detta? Är det inte så att det om man bygger ny kärnkraft också är rimligt att bryta sitt eget uran? Den som säger att vi inte vill bygga ny kärnkraft har också en mer sammanhållen argumentation för att tacka nej till uranbrytningen.

Anf. 49 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Det kanske lugnar mig något att Jonas Sjöstedt går upp i talarstolen och säger att det inte finns något från Vänsterpartiets sida som talar för ett förbud mot uranprospektering. Förstod jag Jonas Sjöstedt rätt då? Oavsett vilket har denna diskussion varit uppe tidigare i näringsutskottet, och då har de vänsterpartistiska företrädarna kanske inte varit lika tydliga. Det är alltså något i rätt riktning när det gäller utvecklingen för Norrlands inland. Det är lite försäkrande, i alla fall. Jonas Sjöstedt får dock gärna gå upp i talarstolen och förtydliga detta en gång till.

Jag måste nämligen fortfarande säga att det finns en oro bland politiker i norra Sverige om Vänsterpartiets inställning. Det förvånar mig något att Vänsterpartiet vill ta bort det kommunala vetot och införa ett förbud, samtidigt som man vill att det kommunala vetot ska vara kvar när det gäller prospektering. Har jag förstått saken rätt? Jag måste säga att det är väldigt krångligt, eftersom Vänsterpartiet kommer med många olika typer av information här i talarstolen. Det vore alltså väldigt välgorande om Jonas Sjöstedt kunde gå upp igen.

Sedan vill jag bara poängtera det näringsministern säger om både brytningen och prospekteringen av uranet. Jag tror nämligen att det är väldigt viktigt för våra företrädare där hemma. Bland annat har jag en kollega som är kommunalråd i Storuman, en centerpartist vid namn Tomas Mörtzell. Jag pratade med honom häromveckan, och han berättade om den fantastiska explosion av utveckling inom gruvnäring, energi och vindkraft som sker uppe i norra Sverige.

När det gäller Storuman tycker jag mig minnas att han sade att satsningarna har en omfattning av 20 miljarder. I morgon ska han till exem-

pel ha en träff med ett företag som vill satsa på en stor nickelfyndighet utanför Tärnaby, vilket bara det omfattar 14 miljarder. Jag vill alltså avslutningsvis bara påpeka att det är fantastiska satsningar som sker. Jag tycker att det är synd att vi bara fokuserar på uranbrytning, för gruvnäringen i sig förtjänar också stor uppmärksamhet.

Prot. 2011/12:18
18 oktober

*Svar på
interpellationer*

I detta anförande instämde Inger Fredriksson (C).

Anf. 50 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Man kan förstöra naturen på många sätt – genom att bryta mineraler eller torv, genom att ovarsamt bygga vattenkraftsanläggningar eller vindkraftsanläggningar och också genom att bryta uran, arsenik och koppar. Det finns en mängd olika sätt att genomföra detta.

Jonas Sjöstedt tog upp Billingen. Man måste komma ihåg att miljölagstiftningen såg ut på ett helt annat sätt när Billingen var i drift. Man ska också komma ihåg att gruvnäringen inte vidtog några åtgärder för att hantera gruvdriften när den avslutades, utan vi fick ta konsekvenserna efteråt. Det är absolut inte acceptabelt på något sätt.

Lise Nordin förde fram en bild av att profitsugna gruvbolag uppvaktar kommunpolitiker i landet. Jag kommer själv från en kommun där man har prospekterat efter uran, och jag känner inte igen den bilden. Det kan mycket väl visa sig att den stämmer, men jag känner inte igen den. Det har att göra med det faktum att det inte finns några brytvärda fyndigheter i landet. Vi måste komma upp till en brytvärdig fyndighet för att det över huvud taget ska bli intressant, och den fyndigheten har inte hittats ännu. Frågeställningen är alltså, precis som näringsministern var inne på, hypotetisk.

Om det nu skulle vara så att man hittar en brytvärd fyndighet och det finns en folklig förankring på det hela tycker jag att regeringen ska se positivt på en sådan ansökan. Naturligtvis måste alla lagar som kringgärdar detta följas.

Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det känns när man står och lyssnar som att hela debatten mellan Jonas Sjöstedt och Maud Olofsson dras upp igen. Det är samma argument som förs fram och samma exempel. Jag tror därför att det är viktigt att vara tydlig.

Alliansregeringen slår vakt om det kommunala vetot, som är så starkt att det faktiskt aldrig har behövt användas. Alliansregeringen slår också vakt om strikta miljökrav, inte minst vid uranbrytning. Alliansregeringen slår också vakt om den översyn av minerallagen som har kommit i gång under året och som ska presenteras för mig som näringsminister under våren 2012.

Översynen av minerallagen kommer att gå ut på att just utveckla och förbättra kommunikationen och den goda dialogen mellan sakägare, markägare och kommuner för att skapa en möjlighet för tidig information, tidig dialog och tidig kommunikation.

Det är viktigt att markera, för att vara extra tydlig i den här debatten, att om det kommer in en ansökan kommer regeringen att få ta ställning till den. Men det finns ingen ansökan på bordet. Det har inte funnits nå-

gon ansökan på bordet sedan 70-talet, alltså på 40 år. Jag tror att det är en viktig sak att markera.

Utifrån ett partiledarperspektiv vill jag givetvis vara tydlig med det som jag sade tidigare om vad Centerpartiets ståndpunkt är i detta. Vi har sagt nej till uranbrytning. Vi har inte sagt nej till uranprospektering. Jonas Sjöstedt tog själv upp just prospekteringsdelen i repliken igen.

Prospektering är något som vi värnar. Det är viktigt för sysselsättningen. Det är viktigt för jobben, inte minst i norra delen av Sverige. Gruvnäringen, som är en av våra basindustrier, är väldigt viktig för svensk sysselsättning. Prospekteringen omsätter 675 miljoner kronor årligen. Men den ska givetvis ske på miljömässig grund, och den ska givetvis ske efter det att man har fått undersökningstillstånd.

Problemet är de facto inte så stort som Jonas Sjöstedt gör gällande. I september 2011 fanns det hos bergmästaren 112 gällande tillstånd, och uranet är ett bland flera mineraler som man letar efter. 2011 fick man två tillstånd, och uranet var ett av de mineraler som man kan leta efter. Men jag tycker att det är viktigt att ta oron på allvar. Jag får också signaler varje dag, och det är av den anledningen som vi trycker just på det kommunala vetot, strikta miljökrav och inte minst den översyn som nu sker av minerallagen.

Kommer det en ansökan på bordet ska regeringen självklart sätta sig ned och förhandla fram en linje. Men än så länge har vi en oerhört strikt policy om det kommunala vetot. Kommunföreträdare, inte minst i mitt eget parti, har under decennier verkat för att höja rösten för att vi inte ska ha någon uranbrytning.

En annan fråga som är viktig att beröra i detta replikskifte handlar om energiförsörjningen och energiöverenskommelsen. Sverige behöver en energiförsörjning för att kunna ha en industri, för att kunna ha ett näringsliv och för att kunna ha en sysselsättning. Därför är det viktigt att vi har en energiförsörjning som inte är sårbar, det vill säga som bygger på mer än vattenkraft och kärnkraft och som också har sol, vind och vatten. Förutsättningen för Centerpartiet i den energiöverenskommelse som Alliansen har slutit är att det handlar om att bredda energiförsörjningen till fler energislag. I överenskommelsen står det tydligt att syftet är att minska beroendet av kärnkraft, och minskar beroendet av kärnkraft gör man när man bygger ut vindkraften, solenergin och bioenergin. Det är en väldigt viktig del i Alliansens politik.

Anf. 52 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tycker att denna debatt har varit en god illustration av Centerpartiets dilemma. Ni vill försöka vara ett grönt parti. Ni vill gärna förbjuda uranbrytning i Sverige, men ni får inte göra det i den regering där ni själva sitter. Ni skulle nog också vilja avveckla kärnkraften, men ni har tvingats in i en energiöverenskommelse som öppnar för tio nya reaktorer i Sverige. Ni har hamnat i fel sällskap om ni vill bedriva en aktiv miljöpolitik, och ni har ett enormt trovärdighetsproblem.

Det är riktigt att vi behöver ett icke sårbart energisystem, men kärnkraften är vår mest sårbara energikälla. Kärnkraftverken står ju stilla oftare än de fungerar, verkar det som ibland.

Prospekteringen är viktig. Prospekteringen är så viktig att Vänsterpartiet också vill ha en statlig prospektering som kompletterar den privata.

Vi slår vakt om ett borrhärnarkiv och att informationen görs allmänt tillgänglig. Därför hindrar vi inte prospektering på något sätt. Men vi menar att i de få fall där man prospekterar efter uran ska en kommun kunna tacka nej om man vill göra det, och det är faktiskt någonting annat. Det finns inget parti i den här riksdagen som så mycket engagerat sig i mineralpolitiken och gruvnäringens utveckling och att den ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt som Vänsterpartiet har gjort.

Jag tycker att Annie Lööf gärna får komma tillbaka till den mer principiella fråga som jag försökte väcka. Om man väljer att bygga mer kärnkraft, är det då inte också moraliskt rimligt att ta den miljörisk som uranbrytningen innebär? Och är det då inte ett problem att man har en energioverenskommelse som faktiskt öppnar för ny kärnkraft samtidigt som man säger sig vilja förbjuda uranbrytning?

Jag skulle också vilja återkomma till min ursprungliga fråga i interpellationen: Kommer Centerpartiet i regeringen att ta upp frågan om att verka för ett förbud mot uranbrytning? Det är ändå det som är partiets ståndpunkt. Det är väl rimligt att man gör det efter sitt stämmobeslut. I och med att man gör det kommer också intresset av att prospektera efter specifikt uran i praktiken att upphöra, och det skulle jag välkomna.

I mitt hemlän Västerbotten har 9 000 personer skrivit på namnlistor mot uranbrytning i sina hemkommuner. Jag menar att de uttrycker en legitim oro för vad som händer med deras miljö om uranprospekteringen går vidare till en storskalig brytning.

Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det är väldigt viktigt att ta oron på allvar. De 9 000 som har undertecknat uppropet i Västerbotten var bland annat det som gjorde att vi i Centerpartiet hade en väldigt intensiv diskussion på vår stämma och fattade ett väldigt tydligt beslut om vad Centerpartiets linje är i det här.

Nu har inte Jonas Sjöstedts parti någon erfarenhet av att sitta i en koalitionsregering, där man måste ge och ta, där man behöver förhandla, men där man är väldigt tydlig internt med vad respektive parti tycker. Det är en stor skillnad mellan att vara ett oppositionsparti och få köra sin egen politik till hundra procent och att vara ett regeringsparti som har hundra procent centerpolitik men där man också behöver respektera de andra partiernas ståndpunkter. Som partiledare kommer jag givetvis att driva de här frågorna till sin spets.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har ju varit stödpartier till Socialdemokraterna under en tid då Sverige ökade sitt beroende av kärnkraften. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit stödpartier till Socialdemokraterna under en tid då inget förbud mot uranbrytning föreslogs. För det har Vänsterpartiet och Miljöpartiet också ett oerhört stort ansvar.

Jag är glad att vi delar ambitionen att vi inte vill se någon uranbrytning i Sverige. Frågan är hur vi ska komma till rätta med just detta.

Som centerpartist är jag stolt över den energioverenskommelse som vi har uppnått. Det innebär att bioenergin har gått om oljan som största energikälla i Sverige. Det innebär att vindkraften har femdubblats på fem år. Det är jag väldigt stolt över.

Centerpartiet vill inte bygga mer kärnkraft. Det var därför vi fick in i överenskommelsen att det ska ske om det är lönsamt och att det ska ske

på marknadens villkor. Det som vi satsar statliga pengar på är det gröna och det förnybara. Den springande punkten i hela den här diskussionen handlar just om lönsamhet vad gäller både att bygga nya kärnkraftsreaktorer och att bryta uran, och när vi tittar på ekonomin är inte något av detta lönsamt.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2011/12:17 Slopade Lundinregler och vissa andra skatteåtgärder för företag

2011/12:21 Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun

Skrivelse

2011/12:18 Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser

EU-dokument

KOM(2011)573 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén Straffrätt i EU: garantier för ett effektivt genomförande av EU:s politik genom straffrättsliga åtgärder

KOM(2011)607 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1081/2006

KOM(2011)610 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1082/2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS) för att förtydliga, förenkla och förbättra bildandet och genomförandet av sådana grupperingar

KOM(2011)611 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete

KOM(2011)612 Förslag till Europaparlamentets och rådet förordning om Sammanhållningsfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1084/2006

KOM(2011)614 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden och målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006

KOM(2011)634 Ändrat förslag Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1290/2005 och rådets förordning (EG) nr 1234/2007 vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen

KOM(2011)635 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en gemensam europeisk köplag

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 14 oktober

2011/12:43 Polishelikoptrar i hela landet

av *Isak From* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:44 Utanförskapet och utförsäkringarna

av *Monica Green* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

den 17 oktober

2011/12:45 Sveriges beredskap för en ny ekonomisk kris

av *Sara Karlsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:46 Jämställdhetsmål för föräldraförsäkringen

av *Sara Karlsson* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

2011/12:47 Distributionen av läkemedel

av *Kent Persson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:48 En hållbar lösning av dubbelbeskattningen av appföretag

av *Mats Pertoft* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

den 18 oktober

2011/12:49 Regeringens slopade mål om ett jämställt uttag av föräldradagar

av *Wiwi-Anne Johansson* (V)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 oktober

2011/12:45 Speltillstånd och alkoholservering

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:46 Kungliga bibliotekets uppdrag

av *Kerstin Engle* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2011/12:47 Trängselskatt för utlandsregistrerade fordon

av *Anders Karlsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:48 Ökad salthalt i Vättern och i andra sjöar

av *Peter Persson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

den 18 oktober

2011/12:49 Djur som råvara vid framställning av kosmetiska produkter

av *Désirée Liljevall* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:50 Patientens felanmälningar inom vården

av *Gunilla Svantorp* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:51 Åtgärder mot illojal konkurrens

av *Anders Karlsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

17 § Kammaren åtskildes kl. 15.38.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan	1
4 § Meddelande om frågestund.....	1
5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	1
6 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
8 § Svar på interpellation 2011/12:21 om praktisk arbetslivsorientering som en levande del i elevers utbildning.....	2
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	2
Anf. 2 ESABELLE DINGIZIAN (MP).....	3
Anf. 3 ROGER HADDAD (FP).....	4
Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	4
Anf. 5 ESABELLE DINGIZIAN (MP).....	5
Anf. 6 ROGER HADDAD (FP).....	6
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	6
Anf. 8 ESABELLE DINGIZIAN (MP).....	7
Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	7
9 § Svar på interpellation 2011/12:30 om ålfiskestoppet på västkusten	8
Anf. 10 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	8
Anf. 11 ROLAND UTBULT (KD)	9
Anf. 12 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	10
Anf. 13 ROLAND UTBULT (KD)	10
Anf. 14 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	11
Anf. 15 ROLAND UTBULT (KD)	12
Anf. 16 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	12
10 § Svar på interpellation 2011/12:27 om auktioneringsintäkter	13
Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M)	13
Anf. 18 JENS HOLM (V)	14
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M)	15
Anf. 20 JENS HOLM (V)	15
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M)	16
Anf. 22 JENS HOLM (V)	17
Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M)	18
11 § Svar på interpellation 2011/12:23 om Försvarsmaktens vindkraftsstopp	19
Anf. 24 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	19
Anf. 25 LISE NORDIN (MP).....	20
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C).....	21

Anf. 27	JENS HOLM (V)	22
Anf. 28	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	23
Anf. 29	LISE NORDIN (MP)	24
Anf. 30	STAFFAN DANIELSSON (C)	25
Anf. 31	JENS HOLM (V)	26
Anf. 32	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	26
Anf. 33	LISE NORDIN (MP)	27
Anf. 34	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	28
12 §	Svar på interpellation 2011/12:24 om Posten i södra Stockholm	29
Anf. 35	Statsrådet PETER NORMAN (M)	29
Anf. 36	BÖRJE VESTLUND (S)	30
Anf. 37	Statsrådet PETER NORMAN (M)	31
Anf. 38	BÖRJE VESTLUND (S)	31
Anf. 39	Statsrådet PETER NORMAN (M)	32
Anf. 40	BÖRJE VESTLUND (S)	33
Anf. 41	Statsrådet PETER NORMAN (M)	33
13 §	Svar på interpellation 2011/12:26 om uranbrytning	34
Anf. 42	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 43	JONAS SJÖSTEDT (V)	34
Anf. 44	HELENA LINDAHL (C)	36
Anf. 45	JOHAN JOHANSSON (M)	36
Anf. 46	LISE NORDIN (MP)	37
Anf. 47	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	38
Anf. 48	JONAS SJÖSTEDT (V)	39
Anf. 49	HELENA LINDAHL (C)	40
Anf. 50	JOHAN JOHANSSON (M)	41
Anf. 51	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	41
Anf. 52	JONAS SJÖSTEDT (V)	42
Anf. 53	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	43
14 §	Bordläggning	44
15 §	Anmälan om interpellationer	45
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	46
17 §	Kammaren åtskildes kl. 15.38.	46

